

ความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อ
ในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติ
แห่งชาติ

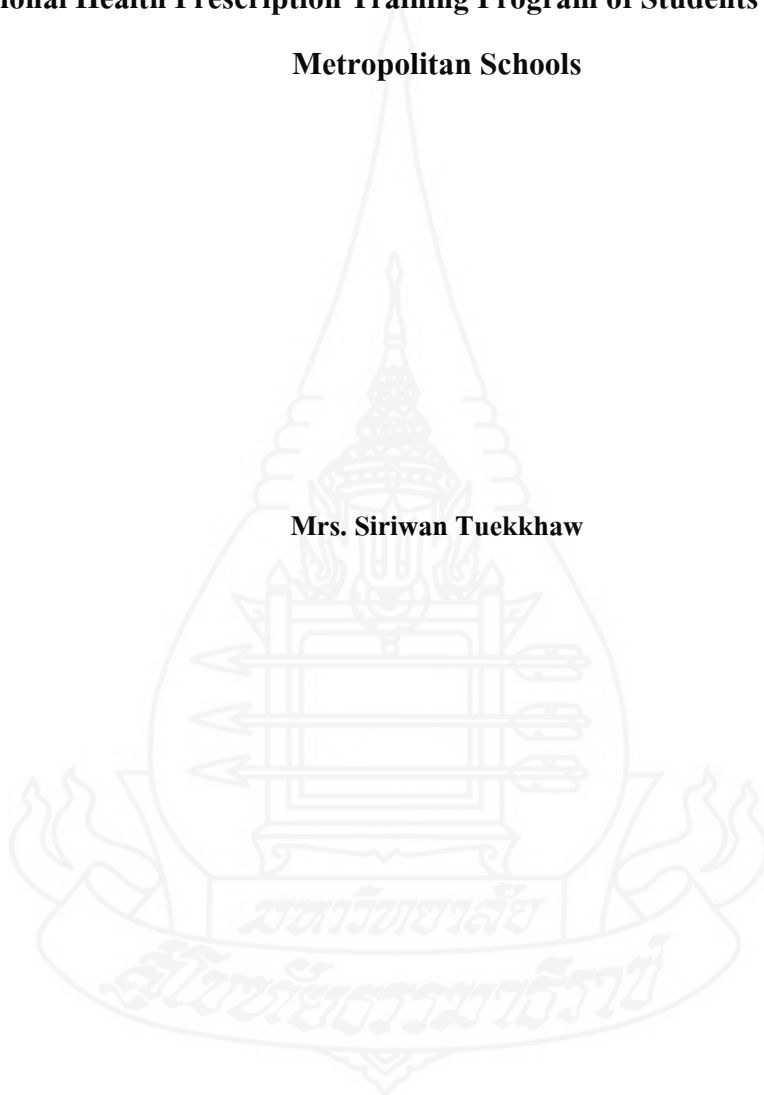
นางศิริวรรณ ตีทขาว

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**The satisfaction with Training Media of the Avian Influenza Prevention with the
National Health Prescription Training Program of Students in Bangkok
Metropolitan Schools**

Mrs. Siriwan Tuekkhaw

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Technology and Communications

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาต้นคว่ำอิสระ	ความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ
ชื่อและนามสกุล	นางศิววรรณ ศึกษาว
แขนงวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์

การศึกษาต้นคว่ำอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2555

คณะกรรมการสอบการศึกษาต้นคว่ำอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. สันสนีย์ สังสรรค์อนันต์)

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดาบุรุษย์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อ
ในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติ
แห่งชาติ

ผู้ศึกษา นางศิริวรรณ ตึกขาว **รหัสนักศึกษา** 2532701105 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสาร
การศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์ **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มี ต่อสื่อ
ทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนในสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 291 คน โดยวิธีการเลือก
แบบเจาะจง เฉพาะเยาวชนใช้สื่อในการอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติทุกประเภทของสื่อ เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการ
ฝึกอบรม เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความพึงพอใจของเยาวชนต่อสื่อในหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ
นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน มีความพึงพอใจมากกว่าสื่อประเภทอื่น (2) ความพึงพอใจของเยาวชนที่มีต่อ
คุณภาพสื่อโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในแต่ละคุณภาพของสื่อ ดังนี้ (2.1) เนื้อหาในสื่อ พบว่า ความชัดเจนในการอธิบาย
เนื้อหาในสื่อ ได้แก่ แผ่นปลิวเรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน การเรียบเรียงเนื้อหาในสื่อที่เข้าใจง่าย ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การ
ล้างมือ 7 ขั้นตอน เนื้อหาในสื่อเหมาะสมกับวัยของเยาวชน ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน ความน่าสนใจ
เนื้อหาในสื่อในการนำเสนอ ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน และประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ ได้แก่
หนังสือเรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดนก” (2.2) ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้อ
อาหารอย่างปลอดภัย (2.3) รูปภาพในสื่อ พบว่า ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ ได้แก่ หนังสือ เรื่อง
“สิ่งที่ประชาชนควรรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดนก” รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหาในสื่อ ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การปรุง
อาหาร และการรับประทานอาหาร ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ ได้แก่ หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน
โรคไข้หวัดนก ขนาดของรูปภาพ ได้แก่ หนังสือ เรื่อง การณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนก และ ปริมาณของรูปภาพ
ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร (2.4) ตัวอักษรในสื่อ พบว่า ขนาดของตัวอักษรที่มี
ความเหมาะสม ได้แก่ หนังสือ เรื่อง การณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนก สีของตัวอักษรที่มีเหมาะสมได้แก่ หนังสือ เรื่อง
การณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนก และรูปแบบของตัวอักษรที่มีความเหมาะสม ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหาร
และการรับประทานอาหาร (2.5) ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ พบว่า ได้รับความรู้และความสนุกสนานจากสื่อ ได้แก่
หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนก สื่อที่จดจำได้นาน ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน
และ (2.6) สื่อที่นำไปปฏิบัติได้ ได้แก่ หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนก และ (3) ความพึงพอใจของ
เยาวชนที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม อยู่ในระดับมาก พบว่า เยาวชนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อ

คำสำคัญ สื่อการสอน หลักสูตรการฝึกอบรม การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ เยาวชน

Independent Study title: The satisfaction with Training Media of the Avian Influenza Prevention with the National Health Prescription Training Program of Students in Bangkok Metropolitan Schools

Author: Mrs. Siriwan Tuekkhaw; **ID:** 2532701105;

Degree: Master of Education (Educational Technology and Communications);

Independent Study advisor: Dr. Wasana Taweekulasap, Associate Professor;

Academic year: 2011

Abstract

The objective of this research was to study the satisfaction of students in Bangkok metropolitan schools with all training media of the Avian Influenza Prevention with the National Health Prescription Training Program.

The research sample consisted of 291 purposive selected students in Bangkok metropolitan schools who used every media of received training in the Avian Influenza Prevention with the National Health Prescription Training Program. The employed research instrument was a questionnaire on satisfaction of students with training media of the Avian Influenza Prevention with the National Health Prescription Training Program. Statistics for data analysis were the percentage, mean, and standard deviation.

Research findings were that (1) the overall satisfaction of students with training media of the Program was at the high level; (2) the satisfaction of students with overall quality of the training media was at the high level, comprising high level satisfaction with the following quality aspects of the media: (2.1) regarding the media contents, students were highly satisfied with the following aspects: on clarity of explanation in the brochure on “Seven Steps of Hand Washing”; on using easy to understand language in the exhibition on “Seven Steps of Hand Washing”; on the media contents being appropriate to the student’s age in the exhibition on “Seven Steps of Hand Washing”; on the media content presentation being interesting in the exhibition on “Seven Steps of hand Washing”; on benefits obtained from the media contents in the booklet on “What the People Should Know about Avian Influenza”; (2.2) regarding the media language being easy to understand, students were highly satisfied with the language usage in the exhibition on “Safely Selection of Food to Buy”; (2.3) regarding media illustration, students were highly satisfied with the following aspects: on the media illustration being beautiful in the booklet on “What the People Should Know about Avian Influenza”; on the illustration being relevant to the media content in the exhibition on “Food Preparation and Food Consumption”; on the appropriateness of the coloring of illustration in the booklet on “Youth Network for Prevention of Avian Influenza”; on the size of illustration in the booklet on “Campaign and Prevention against Avian Influenza”; and on the amount of illustration in the exhibition on “Food Preparation and Food Consumption”; (2.4) regarding the letters in the media, students were highly satisfied with the following aspects: on appropriateness of the size of letters in the booklet on “Campaign and Prevention against Avian Influenza”; on appropriateness of the color of letters in the booklet on “Campaign and Prevention against Avian Influenza”; and on appropriateness of the model of letters in the exhibition on “Food Preparation and Food Consumption”; (2.5) regarding the benefits received from using the media, students were highly satisfied with the following aspects: on receiving both the knowledge and fun from the media in the booklet on “Youth Network for Prevention of Avian Influenza”; and long lasting remembrance received from the media in the exhibition on “Seven Steps of Hand Washing”; and (2.6) regarding the media providing information feasible for practice, students were highly satisfied with the booklet on “Youth Network for Prevention of Avian Influenza”; and (3) regarding the satisfaction of students with the media used in the activities, it was found that the students were highly satisfied with the opportunity for self-learning from the media.

Keywords: Instructional media, Training program; Prevention of Avian Influenza with the National Health Prescription, Youths

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา ทวีกุลทรัพย์ ประธานที่ปรึกษางานวิจัยค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำแนะนำ รวมถึงติดตามการทำวิจัยเล่มนี้อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยอย่างสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ นवलเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดและประเมินผล นางชลธิรา ซึ่งจิตตวิสุทธิ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา และนางดวงมาลย์ สัมมาวิภาวิกุล นักวิชาการโสตทัศนศึกษาชำนาญการพิเศษ ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจประเมินเครื่องมือวิจัย ให้คำชี้แนะ ปรับปรุง แก้ไขทำให้ งานวิจัยสำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ และนักเรียนในสถานศึกษากรุงเทพมหานคร ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรการป้องกัน ไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี ทำให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ สามารถนำมาประกอบงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านในแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำงานวิจัยตลอดมา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุน และกำลังใจจากผู้บังคับบัญชาอันมีคุณค่ายิ่ง

คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพ

ศิริวรรณ ตีถขาว

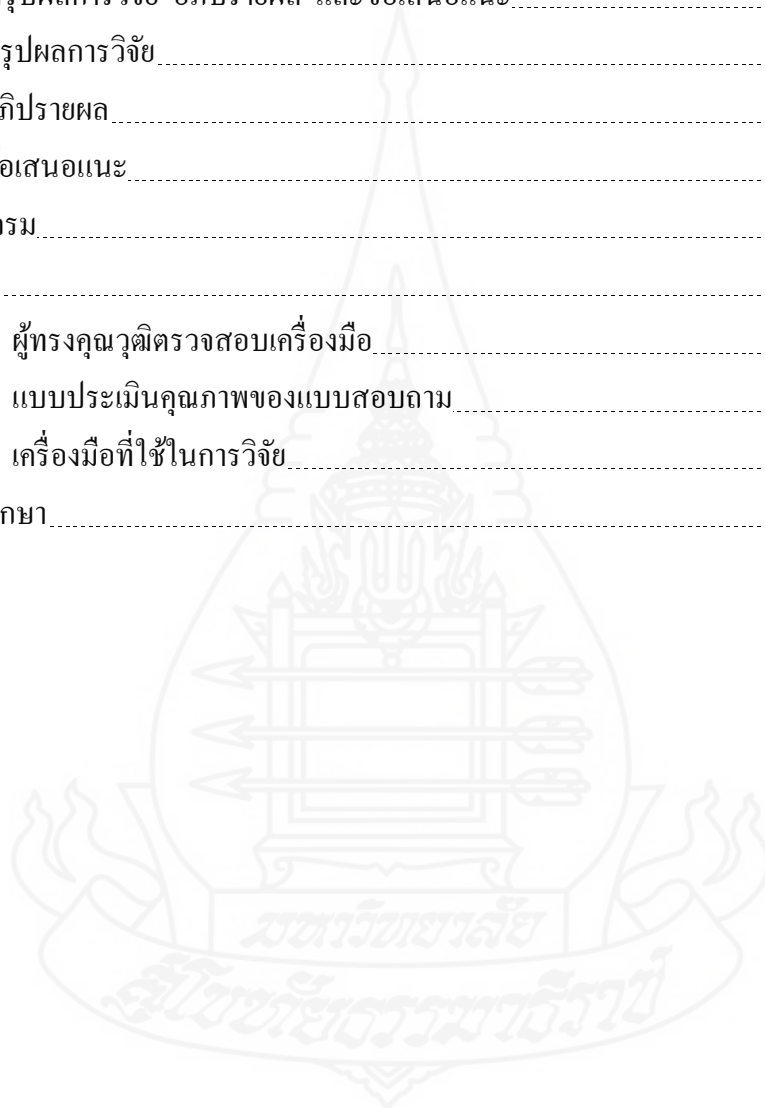
พฤษภาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความพึงพอใจ.....	8
สื่อการสอน.....	12
สื่อสิ่งพิมพ์.....	21
หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การป้องกัน ไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากร.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	53
ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อในหลักสูตรฝึกอบรม.....	56
ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อในหลักสูตร.....	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม.....	75
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	76
อภิปรายผล.....	79
ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	88
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	89
ข แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม.....	91
ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	96
ประวัติผู้ศึกษา.....	112

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 53
ตารางที่ 4.2	อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 54
ตารางที่ 4.3	ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 54
ตารางที่ 4.4	โรงเรียนของเยาวชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และ 2 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ศึกษาอยู่..... 55
ตารางที่ 4.5	ความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกัน โรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ..... 56
ตารางที่ 4.6	ความพึงพอใจความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหาในสื่อ..... 58
ตารางที่ 4.7	ความพึงพอใจการเรียบเรียงเนื้อหาในสื่อที่เข้าใจง่าย..... 59
ตารางที่ 4.8	ความพึงพอใจ เนื้อหาในสื่อเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน..... 60
ตารางที่ 4.9	ความพึงพอใจความน่าสนใจเนื้อหาในสื่อในการนำเสนอ..... 61
ตารางที่ 4.10	ความพึงพอใจประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ..... 62
ตารางที่ 4.11	ความพึงพอใจภาษาที่ใช้ในสื่อเข้าใจง่าย..... 63
ตารางที่ 4.12	ความพึงพอใจความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ..... 64
ตารางที่ 4.13	ความพึงพอใจรูปภาพที่ใช้ในสื่อสอดคล้องกับเนื้อหา..... 65
ตารางที่ 4.14	ความพึงพอใจความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพในสื่อ..... 66
ตารางที่ 4.15	ความพึงพอใจขนาดของรูปภาพในสื่อ..... 67
ตารางที่ 4.16	ความพึงพอใจปริมาณของรูปภาพในสื่อ..... 68
ตารางที่ 4.17	ความพึงพอใจขนาดตัวอักษรในสื่อ..... 69
ตารางที่ 4.18	ความพึงพอใจสีของตัวอักษรในสื่อ..... 70
ตารางที่ 4.19	ความพึงพอใจรูปแบบของตัวอักษรในสื่อ..... 71
ตารางที่ 4.20	ความพึงพอใจได้รับความรู้และความสนุกสนานจากการใช้สื่อ..... 72
ตารางที่ 4.21	ความพึงพอใจจดจำได้นานจากการใช้สื่อ..... 73
ตารางที่ 4.22	ความพึงพอใจนำไปปฏิบัติได้จากการใช้สื่อ..... 74
ตารางที่ 4.23	ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม..... 75

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 นับแต่ปี 2549 ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สร้างความเสียหายแก่ประเทศทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ด้วยความตระหนักในปัญหาของโรคไข้หวัดนก กระทรวงสาธารณสุข โดย กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ได้ดำเนินการถ่ายทอดความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องในการดูแลสุขภาพ โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ และช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ในปี 2549 ได้ดำเนินกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ ภายใต้โครงการดำเนินงานสุศึกษาในการป้องกันโรคไข้หวัดนกในภาวะวิกฤต โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การยูนิเซฟ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้หวัดนกอย่างถูกต้อง และเพื่อให้ภาคี เครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดนก ทั้งนี้การดำเนินงานตามโครงการในส่วนของกิจกรรมสุศึกษาเชิงรุกในพื้นที่เสี่ยง ในการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเยาวชนในสถานศึกษา ด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมในการดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชนในรูปแบบคาราวานสุขภาพ และประเมินผลการดำเนินงาน (กองสุศึกษา 2549:17)

จากการดำเนินการพบว่า ประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการป้องกันโรคไข้หวัดนกผ่านสื่อต่างๆ โดยรายการสื่อ/ช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงสุดตามการรับรู้ของประชาชน ประกอบด้วย ป้ายประชาสัมพันธ์/ป้ายประกาศ โปสเตอร์ วิทยุโทรทัศน์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ อาสาสมัครสาธารณสุข แกนนำชุมชน หอกระจายข่าว ตามลำดับ นอกจากนี้ในปี 2550 ได้ดำเนินการศึกษากระบวนการดำเนินงานสุศึกษาในการป้องกันโรคไข้หวัดนกในภาวะวิกฤต โดยดำเนินการศึกษาในกลุ่มแกนนำเครือข่ายจำนวน 1,280 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจำนวน 60 คน จาก 16 อำเภอ 64 หมู่บ้าน ในจังหวัดอุทัยธานี นครพนม นครนายก และพังงา กองสุศึกษา(2550:12) พบว่า ประชาชนใน 4 จังหวัดมีการตื่นตัวเรื่องโรคไข้หวัดนก เนื่องจากมีการรับรู้สถานการณ์และข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชน ทำให้ประชาชนเริ่มมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก นอกจากนี้ในปี 2553 กองสุศึกษา ร่วมกับกรมปศุสัตว์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในโครงการค่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนกจัดทำหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ (Bird –Flu-Busters : BFB) ภายใต้โครงการมีกิจกรรมการดำเนินการสนับสนุน และส่งเสริมเครือข่ายแกนนำเยาวชนกองสุศึกษา(2553:7) ผลจากการดำเนินการพบว่า แกนนำเยาวชนสามารถนำความรู้ ทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดูแลป้องกันตนเอง เผื่อระวังพฤติกรรมสุขภาพแก่คนในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน รวมทั้งเป็นสื่อบุคคลที่สามารถแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง ตลอดจนสามารถขยายเครือข่ายแกนนำเยาวชนให้เข้ามามีบทบาทดำเนินการรณรงค์เพื่อลดและป้องกันโรคไข้หวัดนกในชุมชน

1.1 สภาพที่พึงประสงค์

กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ได้ดำเนินการรณรงค์ “ป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ” โดยการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนก (Bird –Flu-Busters BFB) ด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและจัดกิจกรรมเสริมทักษะด้านสุขภาพ จึงจำเป็นต้องใช้สื่อการสอน เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ช่วยเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาศกยภาพทางการคิด กลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสื่อการสอนที่ดีนั้นจะต้องมีคุณลักษณะที่ดีและเป็นประโยชน์ ดังนี้ (1) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น (2) ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นกระบวนการ (3) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (4) สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์เรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ (5) ส่งเสริมกิจกรรมและช่วยกันระหว่างเรียน (6) เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกันให้เรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน (7) ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน (8) ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม (9) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย และ(10) เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนให้เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน (กรมวิชาการ 2544: 6-7)

1.2 สภาพที่เป็นปัจจุบัน

กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ได้จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ โดยการกำหนดสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม มีเนื้อหา โดยแบ่งเป็นหัวข้อเรื่อง และกำหนดสื่อและกิจกรรมประกอบไว้เป็นลำดับขั้น โดยมีสื่อการสอน ตั้งแต่สองอย่างขึ้นไปใช้ร่วมกัน โดยสื่อแต่ละชนิดจะมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างมีระบบ สื่ออย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อเร้าความสนใจ ในขณะที่สื่ออีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาหรือเพื่อประกอบกิจกรรม หรืออาจใช้เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี เป็นต้น การใช้สื่อประสมจะช่วย

ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกัน ซึ่งผู้รับการฝึกอบรมสามารถใช้เป็นเอกสารติดตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการฝึกอบรมได้ หลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย 3 ฐานกิจกรรมเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละฐานประกอบด้วยสื่อ ดังนี้

ฐานกิจกรรมเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ เรื่อง โรคไข้วัดนกและอนามัยส่วนบุคคล
สื่อที่ใช้ประกอบ ได้แก่

1. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้วัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ
2. หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้วัดนก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้วัดนก
4. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล
5. ฐานกิจกรรมเรียนรู้ที่ 2 มือสะอาดปราศจากโรคและอาหารสุก สะอาด

ปราศจากโรค สื่อที่ใช้ประกอบ ได้แก่

1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน
2. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน
3. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค
4. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหารอย่างปลอดภัย
5. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร

ฐานกิจกรรมเรียนรู้ที่ 3 สำนึกต่อส่วนร่วม

สื่อที่ใช้ประกอบ ได้แก่

1. หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้วัดนก 4 พฤติกรรม
2. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรคไข้วัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน

1.3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

การดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเยาวชนในสถานศึกษา

กรุงเทพมหานคร เรื่อง การป้องกันโรคไข้วัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ สื่อที่ใช้ในหลักสูตรการฝึกอบรมยังไม่ได้มีการประเมิน ได้แก่ (1) ประเภทของสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมประกอบด้วย แผ่นปลิว โปสเตอร์ หนังสือ ภาพพลิก และนิทรรศการ (2) คุณภาพของสื่อ เช่น ด้านเนื้อหาที่ใช้ในสื่อ ได้แก่ ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ความน่าสนใจในการนำเสนอ ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ ด้านภาษา ในสื่อที่เข้าใจ ด้านรูปภาพในสื่อ ได้แก่ ความสวยงามของรูปภาพ รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ ขนาดของรูปภาพ ปริมาณของรูปภาพ และด้านตัวอักษรในสื่อ ได้แก่ ขนาดของตัวอักษร สีของตัวอักษร รูปแบบของตัวอักษร และประโยชน์ที่ได้รับจากการ

ใช้สื่อ ได้แก่ ได้รับความรู้ และความสนุกสนาน จดจำได้นาน และนำไปปฏิบัติได้ และ(3) สื่อที่ใช้ ในกิจกรรม ได้แก่ ความเหมาะสมในการใช้สื่อในฐานะกิจกรรม ปริมาณของสื่อที่ใช้ในฐานะกิจกรรม การได้รับความรู้จากการใช้สื่อและศึกษาด้วยตนเอง

1.4 ความพยายามในการแก้ปัญหา

กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ มีบทบาทในการดูแลสุขภาพของ ประชาชน ได้มีความพยายามในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการถ่ายทอดความรู้ให้ประชาชน ปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติผ่านสื่อต่าง ๆ จึงมีความสำคัญที่จะต้องพัฒนา สื่อ เพื่อเป็นต้นแบบ ประหยัดงบประมาณ และขยายผลสื่อที่พัฒนาแล้วไปให้ประชาชนในการดูแล สุขภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า (1) ฉลอง บุญธรรมเจริญและคณะ (2531) ได้ ทำการศึกษา เรื่อง สื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเยาวชนชนบทในจังหวัดขอนแก่น จาก ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนชอบสนใจสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์มากที่สุด ลักษณะตัวอักษรใน สื่อสิ่งพิมพ์ที่เยาวชนชอบมากที่สุด คือ ตัวอักษรธรรมดา ลักษณะภาพที่ชอบ คือ ภาพถ่ายสีและเป็น สีธรรมชาติ สำหรับเนื้อหาของสื่อสิ่งพิมพ์ที่เยาวชนมากที่สุด คือ ให้มีการเสนอหลายเรื่องกว้าง ๆ ในเล่มเดียวกัน และต้องการให้หน่วยงานของรัฐผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการพัฒนาชนบทมากที่สุด คือ เอกสารแนะนำคู่มือ รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์และการ์ตูนตามลำดับ และ(2) กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (2551) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ศึกษาประสิทธิภาพของชุดสื่อการ ณรงค์สุขบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย แผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือ แผ่นปลิว ผลการประเมิน ครูและนักเรียนพบว่า มีความพึงพอใจของชุดสื่อการณรงค์สุขบัญญัติแห่งชาติ อยู่ในระดับมาก ทุกประเด็น ซึ่งได้แก่ รูปแบบ ตัวอักษร สี ภาพ เนื้อหา ภาษา ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในเรื่อง ของการนำภาพการ์ตูนในกลุ่มเด็ก ควรเป็นการ์ตูนในแต่ละสื่อ และเป็นภาพการ์ตูนเหมือนจริง สีสันสะอาดตา

1.5 แนวทางในการแก้ปัญหา

การฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเยาวชนในสถานศึกษา เรื่อง การป้องกัน โรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ เครื่องมือที่สำคัญ และจำเป็นต้องใช้ คือ สื่อในการฝึกอบรม สำหรับเยาวชน ซึ่งจะต้องใช้สื่อหลายครั้ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาประสิทธิภาพของสื่อ ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีที่สุดเพื่อให้ได้สื่อที่มีประสิทธิภาพ โดยต้องศึกษาจากเยาวชนโดยตรง

ผู้วิจัย จึงต้องศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มี ต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกัน โรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อ
ในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อ
ทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ
- 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อ
คุณภาพของสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อ
ที่ใช้ในกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 รูปแบบ : วิจัยเชิงสำรวจ

3.2 ประชากร / กลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร ได้แก่ เยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และ เขต 2 ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมการ
ป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 30 โรงเรียน ๆ ละ 10 คน รวม 300 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 291 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือก
แบบเจาะจง เฉพาะเยาวชนใช้สื่อในการอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ
ทุกประเภทของสื่อ

3.3 ขอบข่ายเนื้อหาการวิจัย : ครอบคลุมการศึกษา (1) ด้านความพึงพอใจของเยาวชน
ที่มีต่อสื่อทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ
(2) ด้านความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพของสื่อ 5 ด้าน ได้แก่ เนื้อหา ภาษา ตัวอักษร รูปภาพ
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัด
นกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ และ(3) ด้านความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรมหลักสูตรการ

ฝึกอบรม การใช้สื่อในฐานะกิจกรรมเรียนรู้ การได้รับความรู้จากการใช้สื่อและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย : แบบสอบถามความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษา กรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

3.5 ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2554 – เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2555

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบที่มีต่อสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสื่อนั้นสามารถตอบสนองความต้องการ ประเภทของสื่อ คุณภาพของสื่อ และสื่อที่ใช้ในฐานะกิจกรรมเรียนรู้ในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

4.2 หลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 3 ฐาน ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี พร้อมการปฏิบัติจริง ได้แก่ ฐานกิจกรรมเรียนรู้ ที่ 1 ความรู้เรื่อง ไข้หวัดนกและอนามัยส่วนบุคคล ฐานกิจกรรมเรียนรู้ ที่ 2 มีสะอาดปราศจากโรค และอาหารสุก สะอาด และฐานกิจกรรมเรียนรู้ที่ 3 สำนึกต่อส่วนร่วม

4.3 สื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ หมายถึง สื่อประเภทสิ่งพิมพ์อยู่ในรูปแบบ แผ่นปลิว โปสเตอร์ ภาพพลิก หนังสือ และนิทรรศการ ที่ใช้ในการสนับสนุนในกิจกรรมฐานการเรียนรู้ และถ่ายทอดเนื้อหาทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 สื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ หมายถึง สื่อประเภทสิ่งพิมพ์อยู่ในรูปแบบ แผ่นปลิว โปสเตอร์ ภาพพลิก หนังสือ และนิทรรศการ ที่ใช้ในการสนับสนุนในกิจกรรมฐานการเรียนรู้ และถ่ายทอดเนื้อหาทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.5 คุณภาพของสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ หมายถึง ประสิทธิภาพของสื่อ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ จำแนกเป็น เนื้อหา ภาษารูปภาพ ตัวอักษร นำมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและความ

เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น สามารถจดจำได้นาน และศึกษาได้ด้วยตนเอง

4.6 เยาวชน หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ เขต 2 ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมการ ป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

4.7 สถานศึกษากรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และ เขต 2

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อของเยาวชนในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกัน โรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษา กรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ ผู้วิจัยได้รวบรวมวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ดังต่อไปนี้ คือ (1) ความพึงพอใจ (2) สื่อการสอน (3) สื่อสิ่งพิมพ์ (4) หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ และ(5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความพึงพอใจ

ผู้วิจัยได้รวบรวมวรรณกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจ และสรุปสาระสำคัญครอบคลุม (1) ความหมายของความพึงพอใจ (2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ และ(3) การวัดความพึงพอใจ

1.1 ความหมายของความพึงพอใจ

คำว่า ความพึงพอใจ ได้มีนักวิชาการ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายท่าน ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 775) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่และความพึงพอใจจะส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่มีวันสิ้นสุด เปลี่ยนแปลงได้เสมอ ตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมบุคคลจึงมีโอกาสที่จะไม่พึงพอใจในสิ่งที่เคยพึงพอใจมาแล้ว ฉะนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องสำรวจตรวจสอบความพึงพอใจในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรตลอดไป ทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงานที่ตั้งไว้

นริษา นราศรี (2544: 28) ได้กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความต้องการทางร่างกาย มีความรุนแรงในตัวบุคคล ในการร่วมกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการทางร่างกายเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจแล้วจะรู้สึกต้องการความมั่นคงปลอดภัยเมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการทางร่างกายและความต้องการความมั่นคงแล้ว

บุคคลจะเกิดความผูกพันมากขึ้นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

อเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดมพัฒนกิจ (2548: 169) กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นระดับของความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลที่เกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์อันหนึ่งอันใด ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

กู๊ด (Good, 1973: 384) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็น คุณภาพ สภาพหรือระดับของความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องานของเขา

วูลแมน (Wolman, 1973: 287) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มีสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของความต้องการหรือแรงจูงใจ

ออสแคมป์ (อ้างถึงใน อมรรัตน์ เชาวลิต 2541 : 57-58) มีความหมายอยู่ 3 นัยด้วยกัน คือ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพการณ์ที่ผลปฏิบัติจริงได้เป็นไปตามที่บุคคลคาดหวังไว้
2. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับของความสำเร็จ ที่เป็นไปตามความต้องการ
3. ความพึงพอใจ หมายถึง การทำงานได้เป็นตามหรือตอบสนองต่อคุณค่าของบุคคล

โดยสรุป ความพึงพอใจเป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อปัจจัยต่าง ๆ ในทางบวก การได้รับการเอาใจใส่ ยินดี พึงพอใจ เป็นสภาพหรือระดับของความรู้สึกที่บุคคลมีต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติหน้าที่หรือความรู้สึกมีความสุข พึงพอใจความสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือความคาดหวังที่มีต่อการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับความต้องการของมนุษย์ ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองที่ดี มนุษย์ก็จะเกิดความพึงพอใจและเกิดความรู้สึกที่ดีขึ้นมา ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีความพึงพอใจ ไว้ดังต่อไปนี้

มาสโลว์ (Maslow, 1970; อ้างถึงใน พยุงศักดิ์ นามวรรณ 2537: 53-54)

ได้เสนอทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงมากคือ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) โดยตั้งสมมติฐานว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีสิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับ การตอบสนอง หรือเกิดความพึงพอใจอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ความต้องการสิ่งอื่นๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำสุด

จะต้องได้รับความพึงพอใจเสียก่อนบุคคลจึงจะสามารถผ่านพ้นไปสู่ความต้องการที่อยู่ในขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. ความพึงพอใจด้านร่างกาย (Physiological Needs)
2. ความพึงพอใจด้านความปลอดภัย (Safety Need)
3. ความพึงพอใจด้านสังคม ความรัก ความพอใจ (Belong ness And Love Needs)
4. ความพึงพอใจด้านชื่อเสียงยกย่อง (Self-esteem Needs)
5. ความพึงพอใจด้านความสมหวังในชีวิต (Self-actualization Needs)

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความ อยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน และความต้องการทางเพศ เป็นต้น ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายยังไม่ได้รับการตอบสนองเลย

2. ความพึงพอใจด้านความปลอดภัย (Safety Need) ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกาย ได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์ยังมีความต้องการสูงในขั้นต่อไป คือความต้องการ ทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคงต่างๆ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากร่างกาย ความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ

3. ความพึงพอใจด้านสังคม ความรัก ความพอใจ (Belongingness and love Needs) ภายหลังจากที่ตนได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้ว ก็จะมีความต้องการที่สูงขึ้น คือ ความต้องการทางด้านสังคม จะเริ่มเป็นสิ่งที่สนใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคนความต้องการทางด้านนี้เป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และมีความรู้สึก ว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมอยู่เสมอ

4. ความพึงพอใจด้านชื่อเสียงยกย่อง (Self-esteem Needs) ความต้องการขั้นต่อมาจะเป็น ความต้องการที่ประกอบไปด้วยสิ่งต่าง ๆ คือ ความมั่นใจในตนเองในเรื่องความสามารถ ความรู้และความสำคัญในตัวของตัวเอง รวมตลอดทั้งความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น หรืออยากใหญ่บุคคลอื่นยกย่องสรรเสริญในความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน การดำรงตำแหน่งที่สำคัญในองค์กร

5. ความพึงพอใจด้านความสมหวังในชีวิต (Self-actualization Needs) ความต้องการสูงสุดของมนุษย์ คือ ความสำเร็จในชีวิตตามความนึกคิดหรือความคาดหวังความทะเยอทะยาน ความ ใฝ่ฝัน ภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการสนองความต้องการทั้ง 4 ขั้นอย่าง

ครบถ้วนแล้ว ความ ต้องการในขั้นนี้จะเกิดขึ้นและมักจะเป็นความต้องการที่เป็นอิสระเฉพาะแต่ละคน ซึ่งต่างก็มีความนึกคิด ใฝ่ฝันอยากที่จะประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ตนคาดฝันไว้อย่างสูงส่งในทัศนะของตน

โคร์แมน (Korman, A.K., 1977 อ้างอิงในสมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง 2542: 161-162) ได้จำแนกทฤษฎีความพึงพอใจในงานออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีการสนองความต้องการ กลุ่มนี้ถือว่าความพึงพอใจในงานเกิดจากความต้องการ ส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อผลที่ได้รับจากงานกับการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายส่วนบุคคล

2. ทฤษฎีการอ้างอิงกลุ่ม ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคุณลักษณะของงานตามความปรารถนาของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกให้กลุ่มเป็นแนวทางในการประเมินผลการทำงาน

โดยสรุป ทฤษฎีความพึงพอใจเป็นทฤษฎีที่ว่าด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับความต้องการของมนุษย์ ความพึงพอใจอันเกิดจากความต้องการของมนุษย์ที่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ไม่มีสิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง หรือพึงพอใจอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ความต้องการสิ่งอื่นๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำสุดไปหาสูงสุดซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ (1)ความพึงพอใจด้านร่างกาย (2) ความพึงพอใจด้านความปลอดภัย (3) ความพึงพอใจด้านสังคม ความรัก ความพอใจ (4) ความพึงพอใจด้านชื่อเสียงยกย่อง (5)ความพึงพอใจด้านความสมหวังในชีวิต ส่วนทฤษฎีความพึงพอใจจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) ทฤษฎีการสนองความต้องการ และ (2) ทฤษฎีการอ้างอิงกลุ่ม

1.3 การวัดความพึงพอใจ

ภินดา ชัยปัญญา (2542 : 28) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจสามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถามโดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจสอบถามความพอใจในด้านต่าง ๆ กัน

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจที่สามารถทราบความพึงพอใจโดยสังเกตจากพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กริยาท่าทางซึ่งวิธีนี้ต้องอาศัยการสังเกตอย่างจริงจังและมีระเบียบแบบแผน

โดยสรุป การวัดความพึงพอใจเป็นการบอกถึงความชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถวัดได้หลายวิธี การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามความคิดเห็น และการใช้แบบสำรวจความรู้สึกร

2. สื่อการสอน

ผู้ศึกษาได้รวบรวมวรรณกรรมเกี่ยวกับสื่อการสอนเพื่อการศึกษาและสรุปสาระสำคัญครอบคลุม (1) ความหมายของสื่อการสอน (2) ความสำคัญของสื่อการสอน (3) ความจำเป็นของสื่อการสอน (4) ประเภทสื่อการสอน (5) การเลือกสื่อการสอน (6) ระบบการใช้สื่อการสอน (7) การประเมินสื่อการสอน

2.1 ความหมายของสื่อการสอน

ชัยขงศ์ พรหมวงศ์ (2544: 22) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอน ไว้ว่า สื่อการสอนหรือสื่อการเรียนการสอน ในที่นี้จะเรียกว่า “สื่อการสอน”

สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ (สิ่งสิ้นเปลือง) อุปกรณ์ (เครื่องมือที่ไม่ผู้ฟังได้ง่าย) และวิธีการ (กิจกรรม ละคร เกม การทดลอง ฯลฯ) ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติ (อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทศนคติและค่านิยม) และทักษะ ไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัสดุ (Materials) หมายถึง ผลิตรกรรมทางวิทยาศาสตร์สิ่งที่มีการผู้ฟังสิ้นเปลืองได้ง่าย เช่น ซอล์ก ดินสอ กระดาษ ฟลิ์ม ฯลฯ

อุปกรณ์ (Equipment) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ทางวิศวกรรมที่เป็นเครื่องมือต่าง ๆ เช่น กระดานดำ เครื่องฉาย เครื่องเสียง เครื่องรับโทรทัศน์

วิธีการ (Techniques) หมายถึง ระบบกระบวนการกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา หลักสังคมวิทยา ภาษา ฯลฯ ที่นำมาใช้ในการศึกษา เช่น การสาธิต การทดลอง กลุ่มสัมพันธ์ ฯลฯ

โดยสรุป สื่อการสอนหรือสื่อการเรียนการสอน เป็นวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการใช้ เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติและทักษะ ไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ความสำคัญของสื่อการสอน

มีนักวิชาการการศึกษา ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของสื่อการสอนไว้หลายท่าน ดังนี้

ชัยขงศ์ พรหมวงศ์ (2544 : 22) ได้ให้ความสำคัญของสื่อการสอน ดังนี้

1. ช่วยให้ความรู้ที่เป็นนามธรรมเปลี่ยนเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2. ช่วยย่นระยะเวลาของการเรียนรู้ให้น้อยลงแต่ได้เนื้อหา มาก
3. ช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ได้หลายทางยิ่งขึ้น
4. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

อีริกสัน (Carlton W.H.Erickson อ้างในชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2547 : 109) ได้สรุป ความสำคัญของการสอน ดังนี้

1. ช่วยจัดและเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน
2. ช่วยครูสอนเนื้อหาวิชาที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน
3. ช่วยครูแนะนำและกำกับนักเรียนให้มีปฏิกิริยาสัมพันธ์ในทางที่พึงปรารถนา โดยใช้สื่อต่าง ๆ
4. ช่วยนักเรียนให้สามารถประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างออกไปตาม เนื้อหาวิชา
5. ช่วยให้ผู้เรียนได้สอนได้รวดเร็วและถูกต้อง

โดยสรุป การสอน มีความสำคัญช่วยให้ความรู้ที่เป็นนามธรรมเปลี่ยนเป็น รูปธรรมย่นระยะเวลาของการเรียนรู้ให้น้อยลง ผู้เรียนรับรู้ได้หลายทางเข้าใจได้ง่ายขึ้นช่วยเสริม ประสบการณ์การเรียนรู้ นักเรียนให้สามารถประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างออกไปตาม เนื้อหาวิชา รวมถึง ช่วยให้ผู้สอนเนื้อหาวิชาที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน แนะนำนักเรียนให้มี ปฏิกิริยาสัมพันธ์โดยใช้สื่อต่าง ๆ เป็นตัวเชื่อมประสาน ครูสามารถสอนได้รวดเร็วและถูกต้อง

2.3 ความจำเป็นต่อการเรียนรู้อุบัติของผู้เรียน

การสอนมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอน ในฐานะที่เป็นตัวกลางที่ช่วย เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียน ดังนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2544 : 23)

1. การเพิ่มจำนวนนักเรียน การสอนมีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการ สอน เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน
2. การสอนช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานหรือภูมิหลังของผู้เรียนที่แตกต่างกัน
3. การสอนช่วยทำให้ครูสอนได้ดีขึ้น และช่วยทำให้การสอนของครูบรรลุ เป้าหมาย
4. การสอน สำเร็จรูปช่วยให้นักเรียนที่อยู่ในสภาพเสียเปรียบ สามารถเรียนได้ ทัดเทียมผู้ที่มีฐานะดี

โดยสรุป ความจำเป็นของการสอนเป็นตัวกลางที่ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ช่วยแก้ปัญหา

พื้นฐานหรือภูมิหลังของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ช่วยทำให้การสอนของครูบรรลุเป้าหมาย และช่วยให้นักเรียนที่อยู่ในสภาพเสียเปรียบ สามารถเรียนได้ทัดเทียมผู้ที่มีฐานะดี

2.4 ประเภทสื่อการสอน

การจัดแบ่งประเภทของสื่อการสอน ไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างตายตัวขึ้นอยู่กับธรรมชาติของสื่อที่จะจัดแบ่งประเภทของสื่อการสอนนั้น จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนออกเป็นหลายลักษณะ ตามลักษณะและวิธีการใช้งาน ดังนี้

กรมวิชาการ (2546 : 7-9) จำแนกสื่อออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ซึ่งได้แสดงหรือจำแนกหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยใช้หนังสือที่เป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์เป็นสื่อ เพื่อแสดง ความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือ หนังสือพิมพ์ ตำรา นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตุ บันทึก รายงาน วิทยานิพนธ์ ฯลฯ

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น แถบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วิดีโอเทป) สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) แถบบันทึกเสียง สไลด์ สไลด์มัลติมีชัน นอกจากนี้ สื่อเทคโนโลยี ยังหมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. สื่ออื่นๆ นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยีแล้ว ยังมีสื่ออื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อ 2 ประเภทดังกล่าว เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อเหล่านี้ อาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติและวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่นสื่อ บุคคลอาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตัวผู้เรียน นักการภารโรง หรืออาจเป็นบุคลากรภายนอกโรงเรียน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาขาอาชีพต่างๆ เป็นต้น

3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่างๆ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการหรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งครูหาได้ไม่ยาก

3.3 สื่อกิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูหรือผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการ

คิดการปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การแสดงละคร บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การทำโครงการ เกม เพลง การปฏิบัติตามใบงาน ฯลฯ

3.4 สื่อวัสดุ/เครื่องมืออุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ ภาพพลิก ฯลฯ นอกจากนี้ ยังรวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น อุปกรณ์ทดลอง วิทยาศาสตร์ เครื่องมือวิชาช่าง อุปกรณ์ที่ใช้ในการออกกำลังกาย เครื่องวัดสมรรถภาพของร่างกาย เป็นต้น

นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และอำนาจ เดชชัยศรี (2545: 15) กล่าวว่าไว้ว่า ประเภทสื่อการสอน มีหลายลักษณะดังนี้

1. สื่อโสตทัศน์ ได้แก่ สื่อกราฟฟิก วัสดุลายเส้น และแผ่นป้ายต่างๆ สื่อสามมิติ ประเภทหุ่นจำลอง สื่อเสียง เป็นต้น
2. สื่อมวลชน ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น
3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม ได้แก่ โทรศัพท์ โทรสาร วิทยุสื่อสาร เครื่องข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

โดยสรุป สื่อการสอนสามารถแยกตามประเภทได้ดังนี้ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี สื่ออื่น ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สื่อกิจกรรม/กระบวนการ สื่อวัสดุ/เครื่องมืออุปกรณ์ ซึ่งสื่อเหล่านี้ ผู้สอนนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยถ่ายทอดเนื้อหาทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.5 การผลิตสื่อการสอน

การผลิตสื่อการสอนเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ซึ่งผู้สอนอาจจะผลิตเอง จัดซื้อจัดหา หรือขอความร่วมมือจากผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะ รวมทั้งการให้ผู้เรียนเป็นผู้ผลิต หรือจัดทำก็เป็นแนวทางหนึ่ง การดำเนินการผลิตมีขั้นตอนหลักการ ดังนี้ (เชียรศรี วิวิศิริ 2545: 68)

1. วางแผนโดยบุคคลหรือกลุ่มมาคิดพิจารณาในการตัดสินใจว่าจะทำสื่ออะไร อย่างไร
2. สำรวจข้อมูลหรือสภาพปัญหา ซึ่งจะทำได้มาซึ่งหลักการ ปรัชญา หรือ นโยบายและรายละเอียดในการทำงาน
3. วิเคราะห์สภาพปัญหาของข้อมูลที่รวบรวมได้ เพื่อนำผลไปใช้ในการผลิตสื่อให้เหมาะสมกับสภาพต่อไป

4. พัฒนาหลักสูตร และเนื้อหาว่าจะใช้อย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ
ข้อมูลที่วิเคราะห์

5. พัฒนาคือการศึกษาต่าง ๆ ทั้งหมดที่จะใช้ช่วยในการเรียนการสอน

6. ทดลองใช้สื่อเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อ

7. ประเมินผลสื่อ พิจารณาตามข้อมูลที่ได้รับจากการหาประสิทธิภาพสื่อ

ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

8. ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของสื่อหลังจากที่ได้ทดลองหาประสิทธิภาพ

สื่อแล้ว

9. นำสื่อใช้จริงในกระบวนการเรียนการสอน หรือเผยแพร่งานตามที่วางแผนไว้
ต่อไป เมื่อแก้ไขปรับปรุงสื่อจนมีคุณภาพดีแล้ว

โดยสรุป การผลิตสื่อที่ดีจำเป็นต้องศึกษาหาข้อมูลและรู้สภาพปัญหาที่แท้จริงใน
การเรียนการสอน วิเคราะห์บทเรียน วิเคราะห์ผู้เรียน จึงจะผลิตสื่อให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์
เมื่อได้สื่อแล้วต้องมีการทดลองใช้ และประเมินการใช้ ทดสอบปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพ
สื่อก่อนใช้จริง

2.6 การใช้สื่อการสอน

หลักการใช้สื่อการสอน มีดังนี้

วิวรรธน จันทรเทพย์ (2545: 25-28) การใช้สื่อการสอน ควรดำเนินการตาม
ขั้นตอนทั้ง 4 ดังนี้

1. ขั้นตอนการเลือก (Selection) ครูควรคำนึงถึงหลักดังต่อไปนี้

1.1 เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน

1.2 สัมพันธ์กับประสบการณ์หรือความรู้เก่าของนักเรียนหรือไม่

1.3 ตรงกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนหรือไม่

1.4 ตรงกับความเป็นจริง หรือตรงกับความต้องการ ความสนใจของนักเรียน

หรือไม่

1.5 วิธีการใช้ตลอดจนเนื้อหายุ่งยากหรือไม่

1.6 สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือมีคุณค่าแก่นักเรียนอย่างไร

1.7 สร้างทักษะอะไรให้แก่เรียนบ้าง

1.8 อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีและหยุดใช้ได้สะดวกหรือไม่

1.9 วัสดุอุปกรณ์นั้นทันสมัย หรือให้ประโยชน์คุ้มค่าหรือไม่

2. ขั้นตอนการเตรียม (Preparation) แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 เตรียมครู ประกอบด้วย

- 1) ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
- 2) บันทึกหัวข้อที่จะอธิบายไว้ตามลำดับ
- 3) พิจารณาคคุณค่า และวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่สอน
- 4) พิจารณาความต้องการและความสนใจของนักเรียน
- 5) พิจารณาลักษณะที่เป็นปัญหาในการสอนแล้วหาทางแก้ไข
- 6) จัดหาหรือผลิตวัสดุทัศนวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้พร้อม และทดลองใช้ก่อนที่
- 7) วางอุปกรณ์ทุกชิ้นไว้ให้เป็นระเบียบตามลำดับการใช้ ก่อนหลัง
- 8) เตรียมวิธีการวัดผลไว้ และทำบันทึกการสอนไว้พร้อมบันทึกผล

จะใช้จริง

หลังการสอน

2.2 เตรียมตัวนักเรียน ดำเนินการดังนี้

- 1) ให้นักเรียนนั่งให้เรียบร้อยตามที่ครูกำหนดให้หรือตาม ความ
- 2) อธิบายให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่ามีกิจกรรมอะไรควรสังเกต
- 3) นักเรียนควรทราบว่า หลังจากการเรียนแล้วจะมีกิจกรรมอะไร
- 4) ให้นักเรียนที่จะเป็นผู้ช่วยครูในการใช้อุปกรณ์ เตรียมตัวไว้ให้พร้อม
- 5) กระตุ้นให้นักเรียนทุกคนเกิดความสนใจในบทเรียน

จำเป็นในการสอน

อะไรในขณะเรียน

2.3 เตรียมชั้นเรียน

- 1) เตรียมตัวจัด โต๊ะเก้าอี้ของนักเรียนให้เพียงพอ และ จัดให้นักเรียนนั่ง
- 2) จัดที่ตั้งโต๊ะ เครื่องมือ จัดควบคุมแสง-เสียง และ การระบายอากาศ
- 3) เตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกที่จะใช้ร่วมกับอุปกรณ์ ที่เลือกไว้
- 4) กำจัดสิ่งที่จะจูงใจหรือเบี่ยงเบนความสนใจของนักเรียนไปในทางที่

ในลักษณะที่มองเห็นและได้ยินอย่างชัดเจน

ให้พร้อม

ไม่พึงประสงค์

3. ขั้นการใช้หรือการแสดง (Presentation) ครูควรยึดหลักการต่อไปนี้
  - 3.1 ให้เริ่มต้นด้วยการนำอุปกรณ์ออกมาใช้ตามที่ได้เตรียมไว้ตามลำดับ
  - 3.2 ต้องใช้วัสดุที่สนวัสดุที่เตรียมไว้ให้เป็นอุปกรณ์การสอนจริงๆ ไม่ใช่เอาไปตั้งแสดงให้ผู้เรียนดูเฉยๆ
  - 3.3 กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจขณะที่กำลังใช้
  - 3.4 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมตามที่ได้เตรียมไว้ เช่น ทางกาย โดยให้นักเรียนใช้อวัยวะสัมผัส ทางจิตใจ ได้แก่ การให้คิดแก้ปัญหา การอภิปราย เป็นต้น
  - 3.5 เวลาใช้ต้องให้นักเรียนทุกคนได้ยินและมองเห็นอย่างชัดเจน
  - 3.6 ต้องใช้้อยู่ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งนานพอที่นักเรียนจะจดจำได้
  - 3.7 เวลาใช้ต้องตั้ง แขนง หรือติดให้เรียบร้อย อย่าถือร้อนไปร้อนมา
  - 3.8 การใช้วัสดุอุปกรณ์ครั้งหนึ่งๆ ไม่ควรจะมีหลายอย่าง จนเกินความจำเป็นจะทำให้เบื่อ และอุปกรณ์ที่หมดความจำเป็นแล้ว ควรเก็บทันที ไม่ควรทิ้งไว้
  - 3.9 ครูต้องอธิบายประกอบอย่างชัดเจน
  - 3.10 ในขณะที่แสดงต้องพยายามสำรวจข้อบกพร่องของตนเอง อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น
  - 3.11 ควรใช้สายตาเป็นประโยชน์เพื่อควบคุมระเบียบวินัยของชั้นเรียน
4. ขั้นติดตามผล (Follow up) ความมุ่งหมายของขั้นนี้ก็เพื่อ
  - 4.1 ครูและนักเรียนร่วมอภิปรายหรือรายงานปากเปล่า
  - 4.2 การเขียนรายงานหรือรายงานปากเปล่า
  - 4.3 การไปศึกษานอกสถานที่เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม
  - 4.4 การค้นคว้าเพิ่มเติม การทดสอบข้อเขียน หรือการจัดนิทรรศการ

กรมวิชาการ (2544: 9) หลักเกณฑ์ทั่วไปในการใช้สื่อการเรียนการสอน นอกเหนือจากครูผู้สอนจะต้องใช้สื่อการสอนให้เกิดประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายในแต่ละ ขั้นตอน แล้วควรพิจารณาใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้เกิดผลดีดังต่อไปนี้

  1. ครูควรมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนในการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท และจุดประสงค์เหล่านั้นจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์บทเรียน
  2. ครูควรให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของบทเรียน และการใช้สื่อแต่ละประเภทในขั้นตอนต่างๆ ของการเรียนการสอน

3. ครูควรจัดลำดับของการใช้สื่อขณะทำกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดี เพื่อให้การใช้สื่อแต่ละประเภทบรรลุจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน โดยไม่ให้นักเรียน (หรือแม้แต่ครูเอง) สับสน

4. ครูควรวางแผนใช้สื่อแต่ละประเภท ให้มีความเกี่ยวเนื่องและเกี่ยวข้องกันแต่ละกิจกรรมการเรียน เพื่อให้บรรลุผลอันเป็นเป้าหมายสุดท้ายของแต่ละบทเรียน

5. ครูไม่ควรใช้สื่อหลายประเภทเกินไปในขณะทำกิจกรรมหนึ่งๆ

6. ครูควรวางแผนในเรื่องเวลาให้แน่นอนในการใช้สื่อแต่ละประเภทในแต่ละขั้นตอนของการเรียนการสอน

โดยสรุป การใช้สื่อการสอนตามขั้นตอน มีดังนี้ (1) ขั้นตอนการเลือกสื่อการสอน (2) ขั้นตอนการเตรียม ได้แก่ เตรียมครู เตรียมนักเรียน และเตรียมชั้นเรียน (3) ขั้นตอนการใช้หรือการแสดง และ (4) ขั้นตอนติดตามผล และการใช้สื่อการสอนอย่างมีหลักเกณฑ์ ประกอบด้วย (1) ควรมียุคประสงค์ที่ชัดเจนในการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท (2) ควรให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของบทเรียนการใช้สื่อแต่ละประเภทตามขั้นตอน (3) ควรจัดลำดับของการใช้สื่อขณะทำกิจกรรมการเรียนการสอน (4) ควรวางแผนใช้สื่อแต่ละประเภท (5) ไม่ควรใช้สื่อหลายประเภทเกินไปในกิจกรรมหนึ่งๆ และ (6) วางแผนในเรื่องเวลาให้แน่นอนในการใช้สื่อ

2.7 การประเมินสื่อการสอน

สื่อการสอนทุกประเภทควรได้มีการประเมินตรวจสอบคุณภาพตั้งแต่ในขั้นวางแผน เตรียมการ ดำเนินการผลิต และสุดท้าย คือ การนำไปใช้ เพื่อให้ได้สื่อการสอนมีประสิทธิภาพ

วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2554: 6) ให้ความหมายและความสำคัญของการประเมินสื่อการสอน ดังนี้

1. ความหมายของการประเมินสื่อการสอน

1.1 การประเมินสื่อการสอน เป็นการวัด วิเคราะห์ และตีความ การวางแผน การเตรียมการ การผลิต และการใช้สื่อการสอน

1) การวัด เป็นการกำหนดค่าตัวเลขสิ่งของ การกระทำ หรือปรากฏการณ์ เพื่อแสดงน้ำหนัก หรือปริมาณของสิ่งของ การกระทำหรือปรากฏการณ์นั้น ๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์การตีความ

2) วิเคราะห์ เป็นการนำข้อมูลดิบที่ได้จากการกำหนดค่ามาผ่านกระบวนการกลั่นกรองเพื่อให้ได้ข้อมูลตีความ

3) การตีความ เป็นการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาแปลความหมายและสรุปออกมาเป็นข้อความที่จะนำสู่การปรับปรุง เปลี่ยนสิ่งของ หรือการกระทำและปรากฏการณ์

4) การวางแผน การเตรียมการ การผลิต และการใช้สื่อการสอน เป็นการประเมินองค์ประกอบเกี่ยวข้องกับการวางแผน การเตรียมการ การผลิต และการใช้สื่อการสอน

5) ความสำคัญของการประเมินสื่อการสอน

การประเมินสื่อการสอน มีความสำคัญครอบคลุม การประกันคุณภาพของสื่อการสอน การปรับปรุงและปรับเปลี่ยนสื่อการสอน การสร้างความมั่นใจกับผู้ใช้สื่อการสอน การประหยัดเวลา การประหยัดงบประมาณ และเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

1) เพื่อประกันคุณภาพของสื่อการสอน สื่อการสอนที่ผ่านการตรวจสอบย่อมทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ยังเป็นการยืนยันว่า สื่อการสอนนั้นสามารถนำไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเหมือนกับการรับรองมาตรฐานของสื่อก่อนนำไปใช้

2) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ครูหรือผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องใช้การประเมินเป็นเครื่องมือจุดอ่อน จุดแข็ง และรายละเอียดสำหรับการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงสื่อการสอน

3) เพื่อประหยัดเวลา สื่อการสอนที่ผ่านการประเมินแล้ว ก็จะเป็นต้นแบบที่ทำให้ผู้ผลิตสื่อการสอนนำไปผลิตสื่อการสอนได้ ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาในการผลิต และสามารถนำต้นแบบนั้นมาดำเนินการผลิตได้

4) เพื่อประหยัดงบประมาณ ทำให้ผลิตสื่อการสอนหรือไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการวางแผน การเตรียมการ และการผลิตสื่อประเภทนั้นซ้ำ เพราะมีต้นแบบที่ผ่านการประเมินแล้ว สามารถนำมากำหนดเป็นขั้นตอนในการผลิตได้ หากไม่มีการประเมินสื่อการสอน ผู้ผลิตต้องเสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่เริ่มต้นผลิต เมื่อผ่านการประเมินสื่อการสอน ทำให้ทราบถึงจุดอ่อนก็สามารถแก้ปัญหานั้นได้ก่อน จึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายผลิตสื่อที่ไม่มีคุณภาพมาใช้

5) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้สื่อการสอน การประเมินสื่อการสอนทำให้ผู้ใช้สื่อ คือ ผู้สอนมีความมั่นใจในการสอน เพราะสื่อการสอนนั้นผ่านการตรวจสอบคุณภาพก่อนนำมาใช้ มีการกำหนดเกณฑ์การผ่านว่าสื่อนั้นมีคุณภาพในระดับใดจึงจะนำมาใช้ได้ เมื่อนำมาใช้แล้วนักเรียนต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นเท่าใด ผลการประเมินสื่อการสอนย่อมทำให้ครูมั่นใจในการสอนโดยใช้สื่อการสอนประเภทนั้นมากขึ้นกว่าเดิม

6) เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ในบางครั้งสื่อการสอน ทำหน้าที่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระแทนครูผู้สอนในกรณีขาดครู หรือครูขาดความชำนาญในการสอนนั้น ถ้ามีการประเมินสื่อเหล่านี้เมื่อมาใช้ในการสอน ก็ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เพราะ

ื่อนั้นได้มีโอกาสปรับปรุงแล้วนำมาใช้ หรือใช้แล้วก็สามารถนำมาปรับปรุงจนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

โดยสรุป การประเมินสื่อการสอนเป็นการวัด วิเคราะห์และตีความ การวางแผน การเตรียมการ การผลิตและการใช้สื่อการสอน ความสำคัญของการประเมินสื่อการสอน ครอบคลุม การประกันคุณภาพของสื่อการสอน การปรับปรุงและปรับเปลี่ยนสื่อการสอน ประหยัดเวลา ประหยัดงบประมาณ สร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้สื่อการสอนและทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

3. สื่อสิ่งพิมพ์

ผู้ศึกษาได้รวบรวมวรรณกรรมเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาและสรุปสาระสำคัญครอบคลุม (1) ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ (2) ความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์ (3) ข้อดี ข้อจำกัดของสื่อสิ่งพิมพ์ (4) ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ (5) คุณสมบัติของสื่อสิ่งพิมพ์ (6) การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ก (7) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ (8) การประเมินสื่อสิ่งพิมพ์

3.1 ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed materials) หมายถึง วัสดุที่ผลิตขึ้นด้วย สำเนาจากภาพต้นแบบจำนวนมาก ๆ ปกติมักใช้หมึกกดลงไปในกระดาษมีรูปลักษณะต่าง ๆ กัน ตั้งแต่เป็นแผ่นไปจนถึงเป็นเล่มแบบต่าง ๆ ทั้งนี้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นทัศนวัสดุที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ข้อเท็จจริง ภาพข้อมูล หรือแนวคิดต่าง ๆ (ณรงค์ สมพงษ์ 2535: 120)

ทิพย์เกสร บุญอำไพ (2549:6) สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา หมายถึง ข้อเขียนที่อยู่ในรูปความรู้และข่าวสาร โดยผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่เกิดประโยชน์ทางความรู้แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ แล้วถ่ายทอดข้อเขียนในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ หรือเขียนลงบนกระดาษหรือฟิล์ม หรือวัสดุพื้นราบอื่น ๆ เพื่อให้สามารถแพร่กระจายไปถึงผู้อ่านได้เป็นจำนวนมาก

โดยสรุป สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา เป็นข้อเขียนที่อยู่ในรูปข่าวสารและความรู้โดยผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกิดประโยชน์ให้ความรู้แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญและถ่ายทอดข้อเขียนนั้นด้วยการพิมพ์หรือเขียนลงบนกระดาษหรือฟิล์มหรือวัสดุพื้นราบอื่น ๆ เพื่อสามารถแพร่กระจายไปยังผู้อ่านเป็นจำนวนมาก

3.2 ความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์มีความสำคัญต่อการศึกษา ดังนี้ (ทิพย์เกสร บุญอำไพ 2549 : 9)

3.2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนจำนวนมาก ตำรา แบบเรียน และสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น สามารถส่งไปถึงผู้เรียนเป็นจำนวนมาก

3.2.2 สื่อสิ่งพิมพ์ถ่ายทอดความรู้หรือเหตุการณ์ที่รวดเร็วและซับซ้อนได้ดี
โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ โดยธรรมชาติและหน้าที่ของหนังสือ จะต้องรายงานข่าวสารหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรวดเร็ว และเรื่องราวที่มีเนื้อหาสาระยุ่งยาก สลับซับซ้อน ผู้เรียนไม่เข้าใจสามารถย้อนกลับไปอ่านใหม่ได้ทบทวนจนเกิดความเข้าใจ

3.2.3 สื่อสิ่งพิมพ์มีความคงทนถาวรกว่าสื่อประเภทอื่น ความรู้หรือข้อมูลที่อยู่ในสื่อสิ่งพิมพ์นี้ไม่เสื่อมสภาพ สูญหายได้ง่าย ๆ ย่อมมีความถาวรในการเสนอเนื้อหาสาระ เป็นประโยชน์ในแง่การศึกษา

3.2.4 สื่อสิ่งพิมพ์ เสียค่าใช้จ่ายต่อหัวต่ำ เป็นสื่อที่มีราคาถูกไม่ต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ประกอบในการศึกษา ผู้เรียนจึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ เมื่อจำนวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์มาก ต้นทุนในการผลิตต่ำลง ราคาขายก็จะถูกลง และสามารถนำกลับมาใช้ได้อีก

3.2.5 สื่อสิ่งพิมพ์เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามความสะดวก ตามความพร้อม ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน และเป็นสื่อที่ให้ความรู้พื้นฐานผู้เรียนก่อนที่จะไปเรียนจากสื่อประเภทอื่นหรือประกอบกิจกรรมการเรียน ดังนั้น สื่อสิ่งพิมพ์จึงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

โดยสรุป สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา มีความสำคัญ คือ ถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ถ่ายทอดความรู้หรือเหตุการณ์ได้รวดเร็วและซับซ้อนได้ดี มีความคงทน เสียค่าใช้จ่ายต่ำ และเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

3.3 ข้อดีและข้อจำกัดของสื่อสิ่งพิมพ์

สำหรับข้อดีและข้อจำกัดของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น ได้กล่าวไว้ ดังนี้ (เอมอร์ อังสุรัตน์ 2533 : 129-130)

3.3.1 ข้อดีของสื่อสิ่งพิมพ์

- 1) สามารถส่งข่าวสารออกไปยังกลุ่มเป้าหมายได้มากและไปได้ไกล
- 2) มีความคงทนถาวร
- 3) ทำให้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการเช่น วัตถุประสงค์ในการเสนอข่าวสารและลักษณะของผู้รับข่าวสาร เป็นต้น
- 4) สามารถบรรจุเนื้อหาและรายละเอียดได้สมบูรณ์ทำให้ผู้รับข่าวสารเข้าใจในเนื้อหาที่ต้องการถ่ายทอดได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้สามารถใช้ภาพประกอบการอาชีพได้

5) ผู้รับสามารถเลือกรับได้ตลอดเวลาและสามารถถ่ายทอดบทวนได้เมื่อเกิดความสงสัยหรือไม่เข้าใจ

3.3.2 ข้อจำกัดของสื่อสิ่งพิมพ์

- 1) ไม่เหมาะกับผู้ที่ไม่สนใจในการอ่านหรือไม่ชอบอ่าน
- 2) ถ้าใช้ระบบการพิมพ์ที่มีคุณภาพ เช่น การพิมพ์สีสีต้องลงทุน
- 3) อาจขาดลักษณะกระตุ้นหรือจูงใจเนื่องจากการสื่อสารทางเดียว

กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร (2528 : มปน) กล่าวถึง ข้อดี ข้อด้อย และข้อเสนอแนะในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนี้ ข้อดีของสื่อสิ่งพิมพ์ คือ มีรูปแบบชัดเจน นำไปอ่านได้ อ้างอิงได้ มีภาพประกอบ จะอ่านก็รู้ก็ได้ ข้อด้อยของสื่อสิ่งพิมพ์ คือ เป็นสื่อที่เหมาะสมกับผู้อ่านออกเขียนได้เท่านั้น การอ่านต้องใช้สมาธิ ความสนใจ และแสงสว่างเพียงพอ

โดยสรุป ข้อดีของสื่อสิ่งพิมพ์ คือ รูปแบบชัดเจน สามารถส่งข่าวสารออกไปยังกลุ่มเป้าหมายได้มากและไปได้ไกล นำไปอ่านได้ อ้างอิงได้ มีภาพประกอบ อ่านหรือทบทวนก็รู้ก็ได้เมื่อเกิดความสงสัยหรือไม่เข้าใจ ข้อจำกัดหรือข้อด้อยของสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่เหมาะสมกับผู้อ่านออกเขียนได้เท่านั้น การอ่านต้องใช้สมาธิ ความสนใจ และแสงสว่างเพียงพอ ไม่เหมาะกับผู้ที่ไม่ชอบอ่าน และผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก ขาดการกระตุ้นหรือจูงใจเนื่องจากการสื่อสารทางเดียว

3.4 ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์

3.4.1 แผ่นปลิว

เอมอร อังสุรัตน์ (2533 : 83) กล่าวว่า แผ่นปลิวเป็นสิ่งพิมพ์มีลักษณะที่เป็นเอกสารแผ่นเดียวมีหลายขนาด จุดมุ่งหมายในการทำแผ่นปลิวเพื่อแพร่ข่าวสารในเนื้อหาสั้น ๆ หรือมากกระตุ้นให้เกิดความสนใจ สามารถผลิตได้ โดยใช้ต้นทุนต่ำ

โกสุม สายใจ (2537 : 42) กล่าวว่า แผ่นปลิว ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ที่บรรจุข่าวสารหรือข้อเขียนที่องค์กรนั้นต้องการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยมากจะใช้เป็นกระดาษแผ่นเดียว รูปแบบการนำเสนอสาระข้อมูลลงแผ่นปลิวไม่มีข้อจำกัดตายตัว แผ่นปลิวเป็นสื่อที่มีค่าใช้จ่ายในการผลิตต่ำสุดทำให้สามารถผลิตได้ที่ละมาก ๆ แผ่นปลิวไม่มีขนาดที่แน่นอน เพื่อความสะดวกในการผลิตและใช้ประโยชน์ของเนื้อกระดาษได้เต็มที่ โดยมากจึงใช้กระดาษขนาด A4 เพราะเป็นขนาดที่ประหยัดที่สุด จุดอ่อนของแผ่นปลิวโดยทั่วไปที่เป็นได้ชัดคือ คุณภาพของกระดาษและระบบการพิมพ์ การเลือกใช้สีที่ค่อนข้างจำกัดเนื่องจากต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ถ้าเป็นแผ่นปลิวโฆษณาในวงการธุรกิจอาจมีการเน้นคุณภาพของวัสดุ การออกแบบและระบบการพิมพ์ที่ประณีตสวยงามได้ไม่แพ้สื่อประเภทอื่น

3.4.2 หนังสือ

หนังสือ (Book) เป็นหนังสืออ้างอิงประเภทหนึ่งที่ทำขึ้นเพื่อรวบรวมเรื่องราว และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์แนวโน้มนเฉพาะด้าน ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่น่าสนใจด้านใดด้านหนึ่ง หรือเรื่องในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะอย่างกว้าง ๆ สามารถใช้ในการศึกษา เรื่องที่น่าสนใจได้เป็นอย่างดี หรืออาจใช้ในการปฏิบัติงาน และใช้เป็นแหล่งอ้างอิงข้อเท็จจริงที่จะตอบคำถามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (สุนิตย์ เย็นสบาย 2543 : 97)

1) วัตถุประสงค์ของหนังสือ มีดังนี้

- (1) ให้เรื่องราวและความรู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป
- (2) เป็นหนังสือในการตอบคำถามเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งอย่างรวดเร็ว
- (3) เป็นหนังสือในการศึกษาและปฏิบัติงานในด้านหนึ่ง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2) ประโยชน์ของหนังสือ

หนังสือจะช่วยให้ทราบถึงข้อเท็จจริง ตัวเลข สถิติต่าง ๆ ตลอดจนเรื่องราวที่ควรรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ และใช้ในการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น วิชาเคมี และ ฟิสิกส์ ซึ่งจะบอกสูตร กฎต่าง ๆ และตารางที่มีใช้ในวิชาเคมี ฟิสิกส์ เป็นต้น

3) ประเภทของหนังสือ

- (1) หนังสือช่วยในการปฏิบัติงาน ทำหน้าที่แนะนำแนวทาง แนะนำ เช่น หนังสือแนะนำอาชีพ แนะนำการเลี้ยงสัตว์ แนะนำในการซ่อมรถ เป็นต้น
- (2) หนังสือรวบรวมความรู้เบ็ดเตล็ด เป็นหนังสือที่ให้คำอธิบายในสาขาวิชาต่างๆ เช่น หนังสือสิ่งแรกในเมืองไทย
- (3) หนังสือ เป็นหนังสือที่ให้คำอธิบายและตีความหมายของเรื่องราวของเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่ง ในแง่มุมหลาย ๆ ด้าน
- (4) หนังสือที่ให้เรื่องราวหรือเนื้อหาสำคัญโดยย่อ เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเฉพาะเรื่องที่สำคัญโดยย่อ

3.4.3 โปสเตอร์

1) ความหมายของโปสเตอร์

จรรยา เหนียนเฉลย (2546: 97) โปสเตอร์ (Poster) หมายถึง ทัศนวัสดุอย่างหนึ่ง ที่ทำขึ้นด้วยกระดาษหรือแผ่นป้ายแข็งให้มีภาพประกอบด้วยคำเขียนง่ายๆเพียงไม่กี่คำอยู่ในนั้นเพื่อแสดงออกซึ่งเรื่องราว ความคิด หรือข้อเท็จจริงตามความต้องการของผู้ทำ

2) คุณสมบัติที่ดีของโปสเตอร์

จริยา เหนียนเฉลย (2546 : 97) คุณสมบัติที่ดีของโปสเตอร์ ควรประกอบด้วยหลัก 4 ประการ คือ

(1) ความง่าย (Dramatic simplicity) คือ ภาพจะต้องเป็นภาพที่ผู้ดูแล้วเข้าใจได้ง่ายและจะสามารถละสายตากรูปมาดูคำบรรยายได้รวดเร็ว นอกจากนี้ภาพนั้นควรจะต้องดึงดูดความสนใจได้อีกด้วย ซึ่งอาจจะเป็นรูปถ่ายหรือรูปวาดก็ได้

(2) สื่อความหมายชัดเจน (Self-contained message) ภาพนั้น ๆ จะต้องมีความหมายอยู่ในตัวมันเองอย่างชัดเจน แม้จะเป็นการมองเพียงระยะสั้นมาก และยังสามารถทำให้ผู้ดูต้องหันไปดูใหม่อีกด้วย

(3) ความน่าสนใจ (Attractiveness) คือ มีความสวยงามด้วยหลักการออกแบบที่ดี ขนาดและลักษณะของตัวอักษรดี สีสันน่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นภาพประเภทใดก็ตาม

(4) การออกแบบและสี (Design and Color) การจัดวางตำแหน่งของรูปต้องเหมาะสม (Good composition) และมีจุดศูนย์กลางของความสนใจ เราต้องจำไว้ว่าสี นอกจากจะให้ในแง่ความสวยงามแล้ว ยังช่วยในด้านการสื่อความหมายและความรู้สึกอีกด้วย

3.4.4 ภาพพลิก

1) ความหมายของภาพพลิก

ภาพพลิก (Flip Charts) เป็นทัศนวัสดุที่เป็นชุดของภาพวาด ภาพถ่าย แผนภูมิ หรือแผนสถิติ ซึ่งนำมาเขียนเล่นรวมกันเข้าเป็นเรื่องราวให้มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันตั้งแต่ต้นจนจบ จำนวนประมาณ 10-15 แผ่น

2) ลักษณะของภาพพลิกที่ดี

(1) ภาพชัดเจน เข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ดี ตรงกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

(2) คำอธิบายควรเป็นประโยคสั้น ๆ กระชับรัด ตัวอักษรขนาดใหญ่และควรเป็นอักษรแบบเดียวกันทั้งหมด

(3) ควรใช้สีให้ตัดกันอย่างเหมาะสม แต่ไม่ควรเกิน 3-4 สี ภาพสีจะช่วยให้เกิดความสนใจมากกว่าภาพขาวดำ

(4) ภาพควรเรียงตัวต่อไปตามลำดับอย่างถูกต้อง ภาพพลิก 1 ชุด ควรเป็นเรื่องเดียวกัน ในภาพหนึ่งควรมีความคิดเดียว

(5) การเขียนแผ่นหรือขาห้อย ขาดั่ง ต้องมั่นคงแข็งแรง

3) วัตถุประสงค์ของภาพพลิก

- (1) ใช้เป็นสื่อการสอนที่เน้นการดึงดูดความสนใจ โดยใช้ภาพที่มีสีสัน และคิดตามว่าภาพต่อไปจะเป็นอะไร
  - (2) เป็นสื่อเน้นเนื้อหาเข้าใจง่ายโดยใช้ภาพเป็นสารที่สื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ
  - (3) เป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับวิชาที่มีเนื้อหาเข้าใจง่าย และสั้นๆ
- (ที่มา <http://reg.ksu.ac.th> สืบค้นคืนเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2554)

3.4.5 นิทรรศการ

1) ความหมายของนิทรรศการ

นิทรรศการ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า " Exhibitions " มีความหมายใกล้เคียงกับ คำว่า " Display " ซึ่งแปลว่า " การจัดแสดง "

เป็รื่อง กุมุท (2526) ได้ให้ความหมายของนิทรรศการว่า เป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีบทบาทและอิทธิพลมากขึ้นทุกขณะ ทั้งในด้าน การศึกษา วิทยาศาสตร์ แพทย์ ธุรกิจ สังคม การเมือง การอุตสาหกรรม และอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังให้ความหมายในทัศนะของผู้จัดว่า เป็นวิธีอันทรงประสิทธิภาพในการกระตุ้นให้ผู้คนสนใจในวัตถุ และแนวความคิด ความอ่าน เป็นวิธีที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ ในเมื่อวิธีการ อย่างอื่นไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้เพราะเสน่ห์อันเกิดจากผลงานการรวบรวมสรรพสิ่งทั้งหลาย การคัดเลือก การจัดแสดงที่ดี และได้ให้ความหมายของนิทรรศการในทัศนะของผู้ชม หรือประชาชนว่า นิทรรศการ หมายถึง โอกาสของ ความเห็นความชื่นชม และการเรียนรู้บางอย่างเกินปกติวิสัยที่จะได้มีโอกาสเช่นนั้น เสน่ห์ของนิทรรศการอยู่ที่ ความพิเศษ หรือโอกาสที่หายาก หรือหาชม ได้เป็นบางครั้งบางคราวเท่านั้น

เอ็ดการ เดล Edgar Dal (1969) ได้กล่าวถึงนิทรรศการว่า นิทรรศการเป็นสื่อการเรียนการสอน ที่ให้ประสบการณ์รูปธรรมขั้นที่ 6 ของกรวย ประสบการณ์ (Cone of Experience) ทั้งนี้จะต้องเป็นนิทรรศการที่จัดแสดงอย่างมีความหมาย อาจจัดเป็นชุดของรูปถ่าย หรือ รูปถ่าย ผสมผสานกับแผนภูมิ และภาพ โฆษณา บางครั้งอาจจะมีการสาธิต หรือฉายภาพยนตร์ ประกอบ แต่อย่างไรก็ตาม ทุกนิทรรศการ มีลักษณะอย่างหนึ่งที่เหมือนกันคือ นิทรรศการเป็นการขมวดความรู้ ความสนใจของผู้อื่นให้มุ่งไปยังวัตถุประสงค์ โดยการควบคุม เงื่อนไข

2) คุณลักษณะที่ดีของการจัดแสดงและนิทรรศการ

คุณลักษณะที่ดีของการจัดนิทรรศการ มีดังนี้ (จันทร์ภา มาศสุพงศ์ 2540 : 10 <http://www.akravit.blogth.com/61821/%BA%B7%B7%D5%E81-3.html> สืบค้นคืนเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2554)

- (1) ใช้เทคนิคในการนำเสนอข้อมูล และเรื่องราวที่ให้ผู้ชมได้รับความรู้ความสามารถจริงผู้ชมไว้นานที่สุด
- (2) รูปแบบ และเทคนิคการนำเสนอของนิทรรศการสามารถทำให้เกิดแนวทางแก่ผู้ชมในการนำไปใช้ประโยชน์ในงานอื่นได้
- (3) นิทรรศการเลือกเนื้อหาส่วนที่สำคัญมานำเสนอโดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับโอกาส
- (4) นิทรรศการที่ดีต้องสื่อสารเรื่องราว และข้อมูลถึงกลุ่มใหญ่หรือประชาชนได้
- (5) นิทรรศการที่ดีนอกจากมีวิธีการนำเสนอที่ทันสมัย และเหมาะสมกับโอกาสแล้วยังต้องนำเสนอให้เหมาะสมกับสถานที่ด้วย
- (6) นิทรรศการที่ดี ผู้จัดต้องมีเทคนิคและกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาสาระที่ดึงดูดใจ ทั้งนี้เพราะนิทรรศการเป็นทัศนศิลป์ที่เน้นการดูเป็นสำคัญ
- (7) นิทรรศการที่ดี ผู้จัดต้องรู้จักเลือกวัสดุมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ประหยัดรายจ่ายและวัสดุอันเป็นทรัพยากรท้องถิ่นแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์อันมีคุณค่าของผู้จัดที่ทำให้ผู้ชมได้รับประโยชน์และแนวทางในการนำไปประยุกต์ในงานอื่น ๆ ได้

โดยสรุป ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่นิยมใช้ในการเรียนการสอนมากกว่าสื่อประเภทอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะใช้ได้ง่าย และต้นทุนในการผลิตค่อนข้างต่ำ เช่น แผ่นปลิว หนังสือโปสเตอร์ภาพพลิก และนิทรรศการ

3.5 คุณสมบัติของสื่อสิ่งพิมพ์

คุณสมบัติของสื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง ประสิทธิภาพของสื่อ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ จำแนกออกเป็น เนื้อหา ภาษา รูปภาพ ตัวอักษร นำมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น สามารถจดจำได้นาน และศึกษาได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การเลือกใช้สื่อหรือช่องทางควรพิจารณาจากลักษณะและคุณสมบัติของสื่อแต่ละประเภท สิทธิธีร์ธรรม์ (2552 : 201) เช่น ข้อดีและข้อด้อยของสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนี้ (วิรัช ลภีรัตนกุล 2549 : 313)

ข้อดีของ แผ่นปลิว ได้แก่ (1) บรรจุข่าวสาร เรื่องราวต่างๆ ที่ต้องการจะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงในกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง (2) สะดวกในการพกพา (3) ประหยัดค่าใช้จ่าย (4) ไม่ต้องเสียค่าไปรษณีย์ (5) ไม่จำเป็นต้องมีที่อยู่ผู้รับ

ข้อด้อยของแผ่นปลิว ได้แก่ (1) ต้องอาศัยทักษะ ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายทั้งด้านการอ่าน และการตีความ

ข้อดีของหนังสือ ได้แก่ (1) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง (2) สามารถอ่านได้ตามอัตราความสามารถของแต่ละบุคคล (3) เหมาะสำหรับการอ้างอิงหรือทบทวน (4) สะดวกในการแก้ไข (5) เหมาะสำหรับการผลิตเป็นจำนวนมาก (6) ปรับปรุงเนื้อหาใหม่

ข้อด้อยของหนังสือ ได้แก่ (1) ถ้าจะให้ได้สิ่งพิมพ์คุณภาพดี จำเป็นต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูง (2) บางครั้งต้องพิมพ์ใหม่เพื่อปรับปรุงข้อมูลที่ล้าสมัย (3) ผู้ที่ไม่รู้หนังสือไม่สามารถอ่านเข้าใจได้

ข้อดีของภาพพลิก ได้แก่ (1) เหมาะสำหรับการสอนเป็นลักษณะกลุ่มย่อย (2) มีความใกล้ชิดระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถถามและตอบได้ทันที

ข้อด้อยของภาพพลิก ได้แก่ (1) ผู้ถ่ายทอดโดยใช้ภาพพลิกต้องมีความรู้ ความชำนาญ (2) ผู้ถ่ายทอดต้องมีความน่าเชื่อถือ

ข้อดีของโปสเตอร์ ได้แก่ (1) สีสดใส สบายงาม ดึงดูดสายตา (2) ให้ข้อความดึงดูดความสนใจ

ข้อด้อยของโปสเตอร์ ได้แก่ (1) ใ้รายละเอียดได้น้อย (2) ผู้รับสารต้องมีทักษะในการอ่าน

ข้อดีของนิทรรศการ ได้แก่ (1) เป็นสื่อที่ได้ยินเสียงและภาพสวยๆ ใหญ่ (2) สามารถจับสัมผัสได้ (3) สามารถซักถาม ตอบได้เมื่อสงสัย (4) นำมาเป็นสื่อตัวอย่างในการเรียนการสอนได้

ข้อด้อยของนิทรรศการ ได้แก่ (1) มีระยะเวลาในการชมงานน้อย (2) บางอย่างไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ (3) บางอย่างไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้

โดยสรุป คุณสมบัติของสื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง ประสิทธิภาพของสื่อ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ จำแนกออกเป็น เนื้อหา ภาษา รูปภาพ ตัวอักษร นำมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น สามารถจดจำได้นาน และศึกษาได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การเลือกใช้สื่อหรือช่องทางควรพิจารณาจากลักษณะและคุณสมบัติของสื่อ และข้อดี ข้อด้อยของสื่อแต่ละประเภท

3.6 การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

3.6.1 ความหมายของการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

ในการใหม่คำจำกัดความคำว่า “การออกแบบ” นั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

อารี สุทธิพันธุ์ (2521: 9) ได้ให้ความหมายของการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง การรู้จักวางแผนเพื่อจะได้กระทำตามที่ต้องการ ตลอดจนรู้จักเลือกวัสดุและวิธีการเพื่อทำ

ตามที่ต้องการนั้น โดยให้สอดคล้องกับลักษณะของรูปและคุณสมบัติของวัสดุแต่ละชนิดตามความคิดสร้างสรรค์ หรือเป็นการปรับปรุงรูปแบบผลงานที่ได้อยู่แล้วให้เหมาะสมและมีความแปลกใหม่เพิ่มขึ้น การออกแบบจึงมีทั้งเป็นการสร้างสิ่งใหม่และเป็นการปรับปรุงของเดิม

วิณะ จุฑะวิภาต (2527 : 10) ได้ให้ความหมายของการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง การออกแบบจะเกี่ยวข้องกับการควบคุมและความรู้ในหน้าที่ของเครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานแต่ที่มากกว่านั้นคือการออกแบบเป็นสิ่งซึ่งเจริญเติบโตได้สร้างความหวัง ความฝันความต้องการและแรงบันดาลใจให้กับมนุษย์

วิรัตน์ พิชญ์ไพญลย์ (2528 : 1) ได้ให้ความหมายของการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง การใช้ความคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยการเลือก การจัดวัสดุและเครื่องมือ เพื่อสร้างงานศิลปะที่มีรูปลักษณะให้เหมาะสมกับหน้าที่ในด้านความงามและอัตตประโยชน์หรือการสร้างสรรค์งานศิลปะบริสุทธิ์ที่มีความมุ่งหมายในด้านความงดงามความซาบซึ้งความสะเทือนใจ เพื่อให้เกิดความนิยม

วิบูล จันทรย์เยี่ยม (2546 : 6) ได้ให้ความหมายของการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์หมายถึง การวางแผนการทำงานและการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นใหม่ หรือเป็นการดัดแปลงปรับปรุงของเดิมให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้ส่วนประกอบของการออกแบบและหลักการจัดองค์ประกอบเพื่อทำให้ผลงานที่เกิดขึ้นมีความงามหรือมีประโยชน์ทางการใช้สอยก็ได้แล้วแต่จุดมุ่งหมายที่วางไว้

หูกเซียะ หว่อง (Wong, 1972, p. 5) ได้กล่าวว่า การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์หมายถึง ความงามของบางสิ่งบางอย่างที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยความเพียรให้ปรากฏเพียงความงามเพื่อทำให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกพึงพอใจ

โดยสรุป การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นการวางแผนและสร้างสรรค์ผลงานขึ้นใหม่ หรือดัดแปลงปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมมีความแปลกใหม่ยิ่งขึ้น

3.6.2 ขั้นตอนของการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

ในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่สุดในกระบวนการสร้างสรรค์สิ่งพิมพ์ให้ปรากฏต่อผู้รับสาร เพราะในขั้นตอนนี้จะรวมส่วนประกอบในการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหา ชนิดของภาพประกอบ แบบตัวอักษร ชนิดกระดาษและเทคนิค การพิมพ์ต่างๆ เข้ามาดำเนินการ โดยไม่ให้ละเลยหรือละทิ้งส่วนใดให้หลุดหายไปจากแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์สามารถแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอนดังนี้ (ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์ 2540 : 174 -179)

1. ขั้นศึกษาข้อมูลหรือขั้นตีโจทย์ (Identify) หมายถึงขั้นพินิจพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาของโจทย์ เพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการของลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยกำหนด

รายละเอียดปลีกย่อยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ลูกค้าหรือโจทย์กำหนด รวมทั้งข้อจำกัดและวิธีการในการสื่อสาร

2. ขั้นร่างแบบจั่วหรือขั้นระดมคำตอบ (Preliminary) หมายถึง ขั้นตอนในการแสวงหาคำตอบในหลาย ๆ หนทางและหลาย ๆ วิธีการ เพื่อขยายแนวความคิดในการตอบปัญหานั้นๆ ให้กว้างขึ้นวิธีการหาคำตอบในขั้นนี้ถือเป็นขั้นตอนแรกที่จะปรากฏออกมา เป็นรูปวาดคร่าวๆ ขนาดเล็ก (thumbnail) บางกลุ่มนิยมเรียกว่า “แบบสเก็ตชขนาดเล็ก” (Thumbnail sketch) หรือบางกลุ่มเรียกว่า “เลย์เอาต์ขนาดเล็ก” (Thumbnail layout)

3. ขั้นร่างแบบหยาบ หรือขั้นจัดกลุ่มคำตอบ (refinement) หมายถึง ขั้นตอนคัดเลือกคำตอบที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเข้ากลุ่มเดียวกัน โดยคัดเลือกอันที่เด่นที่สุดในแต่ละกลุ่มมาออกแบบใหม่เพิ่มเติม เพื่อแสดงรายละเอียดเพิ่มขึ้น เช่น ขนาด การจัดวาง แบบตัวอักษรชนิดคร่าว ๆ และการใช้สี เรียกขั้นตอนการจัดกลุ่มคำตอบในขั้นนี้ว่า “สเก็ตช์หยาบ” (Rough sketch) หรือ “เลย์เอาต์แบบหยาบ” (Rough layout) ก็ได้

4. ขั้นร่างแบบละเอียดหรือขั้นคำตอบที่สมบูรณ์ (Analyze) หมายถึง ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและตรวจสอบเกี่ยวกับรายละเอียดของรูปแบบทั้งหมด ในส่วนของรายละเอียดเกี่ยวกับตัวอักษร การจัดวางภาพประกอบ การใช้สี การเจียนตัด และการประกอบหน้า ฯลฯ โดยนักออกแบบกราฟิก จะต้องทำการออกแบบให้มีลักษณะใกล้เคียงความจริง เรียกว่า “คอมพรีเฮนซีฟ สเก็ตช์” (Comprehensive sketch) หรือ “คอมพรีเฮนซีฟ เลย์เอาต์” (Comprehensive layout) เพื่อเลือกคำตอบที่ดีที่สุดจากขั้นจัดกลุ่มคำตอบ โดยวิธีการเปรียบเทียบและตัดสินใจเพียงคำตอบเดียว

5. ขั้นจัดทำต้นฉบับงานออกแบบสิ่งพิมพ์หรือกราฟิก เรียกว่าขั้นตัดสินใจ (decide) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการออกแบบที่นักออกแบบและผู้เกี่ยวข้องตัดสินใจเลือกใช้ชิ้นงานใดชิ้นงานหนึ่งที่ปรากฏอยู่ตรงหน้า ชิ้นงานที่ได้รับการคัดเลือกจะถูกนำไปสู่การจัดทำต้นฉบับทางการพิมพ์ (artwork) ที่เปรียบเสมือนคำตอบที่ตรงกับโจทย์ในขั้นตอนแรก

6. ชิ้นงานพิมพ์สำเร็จ หรือขั้นการนำไปใช้ (implement) เป็นขั้นตอนของการนำคำตอบซึ่งผ่านการพิจารณาและคัดเลือกแล้วอย่างพิถีพิถันว่าเป็นคำตอบที่ดีและสมบูรณ์ที่สุดเพื่อนำออกเผยแพร่ด้วยสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น ใบปลิว โปสเตอร์ นิตยสาร ฯลฯ

โดยสรุป การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์สามารถแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นศึกษาข้อมูลหรือขั้นตีโจทย์ ขั้นร่างแบบจั่วหรือขั้นระดมคำตอบ ขั้นร่างแบบหยาบ หรือขั้นจัดกลุ่มคำตอบ ขั้นร่างแบบละเอียดหรือขั้นคำตอบที่สมบูรณ์ ขั้นจัดทำต้นฉบับงานออกแบบสิ่งพิมพ์ ชิ้นงานพิมพ์สำเร็จ หรือขั้นการนำไปใช้ จะเห็นได้ว่าในงานออกแบบสิ่งพิมพ์หรือกราฟิกก็มี

ส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ตัวอักษรภาพประกอบ และเทคนิควิธีการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม
สร้างสรรค์สิ่งพิมพ์ให้ปรากฏต่อผู้รับสาร

3.6.3 สีกับสิ่งพิมพ์

1) ความหมายของสี

สี (color) หมายถึง ลักษณะแสงสว่างปรากฏแก่ตาให้เห็นเป็นสีขาว ดำ แดง เขียว เป็นต้น นอกจากนี้สีแต่ละสียังเป็นสื่อให้เกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์ให้แตกต่างกัน อีกด้วย ราชบัณฑิตยสถาน (อ้างใน รัชชนก สนวนสิดา 2547: 69)

โดยสรุป สี หมายถึง ลักษณะแสงสว่าง ให้เห็นเป็นสีขาว ดำ แดง เขียว เป็นต้น นอกจากนี้สีแต่ละสียังเป็นสื่อ เราให้เกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์มีอิทธิพลให้เกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์ให้แตกต่างกันอีกด้วย

2) ความสำคัญของสี

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2543 : 129) การออกแบบสิ่งพิมพ์สีจะช่วยสร้าง
อารมณ์ แยกแยะวัตถุและบอกข้อมูลต่างๆ ได้เช่นการใส่สีอ่อนๆ เพื่อให้เกิดความรู้สึกสงบเยือกเย็น
ใส่กรอบสีเหลี่ยมสีล้อมรอบกลุ่มรูปภาพเพื่อที่จะแสดงให้เป็นกลุ่มเดียวกันการพิมพ์ข้อความสีแดง
เพื่อให้บอกเป็นคำเตือนให้ระวัง สีจึงช่วยเพิ่มพูนความสำคัญให้กับงานออกแบบสิ่งพิมพ์ดังต่อไปนี้

(1) การดึงดูดความสนใจผู้อ่านนับเป็นวัตถุประสงค์หลักของการใช้สีใน
การออกแบบทางการพิมพ์การใช้สีที่ทำให้เกิดความแตกต่างเป็นหลักการอันแรกที่จะใช้ดึงดูดความ
สนใจได้แต่จะต้องใช้กับองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่ต้องการเน้นและจัดวางอย่างเหมาะสม เช่น การ
ใช้สีมากเกินไปและ การจัดวางอย่างกระจัดกระจายจะทำให้กลายเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจจาก
ข้อมูลซึ่งต้องการสื่อสารได้

(2) โดยธรรมชาติมนุษย์มักจะมีสีต่างๆ ให้เกี่ยวข้องกับสภาวะของ
สิ่งของต่างๆ ที่มีสีนั้นเช่นเนื้อสดที่ดิ้งจะมีสีแดงถ้าปรากฏเป็นสีเขียวเรียกว่าเนื้อชิ้นนั้นไม่สด การ
พิมพ์ภาพดังกล่าวเป็นภาพสีก็จะเพิ่มความรู้สึกตามสภาวะความเป็นจริงได้ให้ความสมจริงจาก
สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนอกจากนี้ยังสามารถใช้บ่งบอกความรู้สึกอื่นหรือเย็น ความเป็นทางการ
หรือไม่เป็นทางการอย่างไรก็ตามความรู้สึกเกี่ยวข้องกับสีที่ใช้นั้นอาจไม่ชัดเจนแน่นอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
วิถีดนตรีและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

(3) การอธิบายบางสิ่งบางอย่างในเนื้อหา บางครั้งอาจใช้สีประกอบการ
อ้างอิงถึงเนื่องจากสีสามารถที่ช่วยนักสื่อสารให้สื่อสารข้อมูลข่าวสารได้ดีและผู้รับสารสามารถจำ
ข้อมูล ข่าวสารนั้นได้ง่ายขึ้น เช่น นักโฆษณามักใช้สีที่ผู้มองเห็นได้ง่าย เช่นสีเหลืองหรือสีแดงและ
การใช้ สีนั้นซ้ำทุกครั้งก็จะเป็นการสร้างสีอัตลักษณ์ประจำใหม่กับสินค้านั้นได้ นอกจากนี้ ยังเป็น

การบ่ง บอกว่าสีส่วนไหนที่ควรจะอ่านก่อนหลัง เช่นการใส่ข้อความที่จะให้อ่านก่อนลง กรอบสี หรือพิมพ์ข้อความเป็นสี

(4) การเลือกใช้สีตามหลักการออกแบบ เช่นความสมดุล ความกลมกลืน ความแตกต่าง และจังหวะ เป็นต้น การที่ให้อंकประกอบศิลปะคอมพิวเตอร์เคลื่อนไหว เช่นการใช้สี สมและสีน้ำเงินอยู่ด้วยกันจะกลมกลืนแต่การใช้สีที่ผิดพลาด อาจจะทำให้แย่กว่าการไม่ใช้สีเลยก็ได้

(5) บางครั้งสีอาจจะใช้ในการรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน และ แยกกลุ่มเนื้อหาที่ต่างกันออกจากกัน เช่น สร้างกรอบพื้นสกรีนสีสำหรับข้อความหรือพิมพ์พื้นหลัง ที่วางภาพเป็นสีเพื่อจัดให้เป็นกลุ่มเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้ ยังใช้สีในการแยกส่วนต่าง ๆ ของข้อมูล ในแผนภูมิหรือกราฟเพื่อให้สามารถเข้าใจในข้อมูลชัดเจนขึ้นหรือใช้สีจัดระบบหัวข้อของเนื้อหา เช่นการใช้สีเป็นรหัสของหน่วยต่างๆ ของข้อมูลในหนังสือคู่มือหรือในเอกสารการฝึกอบรม เป็นต้น

โดยสรุป สีมีความสำคัญต่องานออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์อย่างมาก ช่วย ดึงดูดความสนใจ ผู้อ่าน บ่งบอกความรู้สึกร้อนหรือเย็น ความเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ อธิบายบางสิ่ง บางอย่างในเนื้อหา ทำให้อंकประกอบศิลปะคอมพิวเตอร์เคลื่อนไหว ใช้ในการรวมเนื้อหา ที่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน และแยกกลุ่มเนื้อหาที่ต่างกันออกจากกัน

3.6.4 ตัวอักษรกับสื่อสิ่งพิมพ์

รัชชนก สวนสีดา (2547 : 103) การใช้ตัวอักษรในสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อในการ ถ่ายทอดข้อความโดยผ่านสิ่งพิมพ์มีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์หลายด้านและจัดได้ว่าเป็น อंकประกอบพื้นฐานสำคัญของการออกแบบการจัดวางหน้าสิ่งพิมพ์ โดยนักออกแบบจำเป็นต้องมี การเรียนรู้เกี่ยวกับตัวอักษร เช่น ขนาดรูปร่าง ลักษณะ ส่วนประกอบ ตลอดจนกรรมวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดและการผลิตตัวอักษร เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำมาใช้ได้ อย่าง ถูกต้องเหมาะสม

1) แบบของตัวอักษรพิมพ์ไทย

แบบตัวพิมพ์นับเป็นแบบของตัวพิมพ์ไทยอย่างแท้จริง โดยลักษณะของ รูปรอยตัวพิมพ์ที่พิมพ์ลงไปเรียกว่า “แบบตัวพิมพ์” (Type Face) ซึ่งแบ่งตามลักษณะของการใช้งาน ได้เป็น 2 พวก คือ บาลลินเจอร์ (Ballinger: 1960 : 61-62)

(1) ตัวพิมพ์ตกแต่ง (Display Face) เป็นตัวหนังสือที่ใช้เป็นหัวเรื่องตัว โปงหัวข่าวหนังสือพิมพ์ ตัวข่าวโฆษณา เป็นตัวที่ออกแบบให้ดึงดูดความสนใจของคนอ่าน

(2) ตัวพิมพ์หนังสือ (Book Face) เป็นตัวหนังสือที่ใช้พิมพ์หนังสือเป็น เล่มๆ หรือหนังสือเป็นยกๆ จะต้องเป็นตัวพิมพ์ที่มีความอ่านง่าย (legibility) สูงแบ่งตามลักษณะ

ของการออกแบบรูปตัวหนังสือได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

- แบบตัวเหลี่ยม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “แบบบรัดเลย์” เป็นลักษณะตัวพิมพ์เหลี่ยมมีเส้นเสมอกันตลอดทั้งตัว เขียนแบบการคัดลายมือบรรจงโดยใช้ดินสอบนกระดาษ เส้นนอกด้านบนหักเป็นเหลี่ยมเป็นมุม

- แบบธรรมดา หรือ “แบบมงกุฏ” เป็นตัวพิมพ์ที่มีเส้นเสมอกันตลอด แต่เส้นนอนด้านบนเป็นเส้นโค้ง

- แบบตัวฝรั่งเศส หรือ “แบบอุโฆษ” เป็นตัวพิมพ์ที่มีเส้นหนาบางตัวหนังสือค่อนข้างหนาและต่ำกว่าสองแบบแรก ลักษณะของความหนาบางของตัวหนังสือเขียนแบบจากการเขียนตัวหนังสือด้วยปากกาโลหะจิ้มหมึก เขียนลงบนกระดาษ ทำให้เกิดความหนาบางในเส้นตามลักษณะของน้ำหนักของมือที่ลากไปตามหนังสือ นั้น ๆ

โดยสรุป แบบตัวพิมพ์ (type face) แบ่งตามลักษณะของการใช้งานได้เป็น 2 พวก คือ (1) ตัวพิมพ์ตกแต่ง display face เป็นตัวที่ออกแบบให้ดึงดูดความสนใจของคนอ่าน (2) ตัวพิมพ์หนังสือ book face แบ่งตามลักษณะของการออกแบบรูปตัวหนังสือได้เป็น 3 กลุ่ม คือ (1) แบบตัวเหลี่ยม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “แบบบรัดเลย์” (2) แบบธรรมดา หรือ “แบบมงกุฏ” (3) ตัวฝรั่งเศส หรือ “แบบอุโฆษ”

2) โครงสร้างของตัวอักษรพิมพ์ไทย

ตัวพิมพ์อักษรไทยอาจแบ่งได้หลายลักษณะแล้วแต่หลักเกณฑ์ที่ใช้ ดังนี้ (วัลลภ สวัสดิวัลลภ 2535 : 153 -154)

1) จำแนกตามหัวตัวอักษร แบ่งได้เป็น 9 กลุ่ม ได้แก่

- (1) ไม่มีหัวกลม ได้แก่ ก ฅ
- (2) มีหัวกลม 2 ชั้น เริ่มจากเส้นนอนบนและหัวหันออก ได้แก่ ข ช
- (3) มีหัวสองหยัก ได้แก่ ฃ ฅ ฆ ง
- (4) มีหัวกลม เริ่มจากเส้นนอนบน และหันหัวออก ได้แก่

บ ป พ ฟ ท ห พ ง ษ ม น

- (5) มีหัวกลม เริ่มจากเส้นนอนบน และหันหัวเข้า ได้แก่ ผ ฝ ย
- (6) มีหัวกลม เริ่มจากกึ่งกลางบรรทัด หันหัวไปทางขวามือ ได้แก่

ค ศ ก อ ฮ

- (7) มีหัวกลม เริ่มจากกึ่งกลางบรรทัด หันหัวไปทางซ้ายมือ ได้แก่

จ ด ต ฐ ฒ ณ

- (8) มีหัวกลม เริ่มจากด้านล่างบรรทัด หันหัวเข้า ได้แก่ ร ฎ ฏ ฐ ฎ

ฉุ ฉา

- (9) มีหัวกลม เริ่มจากด้านล่างบรรทัด หันหัวออก
- 2) จำแนกตามลักษณะทางเดินของเส้น แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
- (1) เส้นนอน ได้แก่ ก บ ฐ ญ ย
  - (2) เส้นตั้ง ได้แก่ ร จ ฐ น ป ม
  - (3) เส้นทแยง ได้แก่ ท ง พ ฟ ห
- 3) จำแนกตามขนาดตัวอักษร แบ่งได้เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่
- (1) ขนาดกว้างน้อย ได้แก่ ข ช ง จ ษ ะ ะ
  - (2) ขนาดกว้างปานกลาง ได้แก่ ก ค ด ถ
  - (3) ขนาดกว้างมาก ได้แก่ ญ ณ ฉ ฒ
  - (4) ขนาดสูงเกินระดับลำตัว ได้แก่ ป ฝ ฟ ศ
  - (5) ขนาดสูงระดับลำตัว ได้แก่ ก ต ร อ น ๗
  - (6) ขนาดห้อยต่ำกว่าระดับลำตัว ได้แก่ ฐ ฎ ฏ ฤ

โดยสรุป โครงสร้างของตัวอักษรพิมพ์ไทย ประกอบด้วยตัวพิมพ์อักษรไทยแบ่งได้หลายลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่ใช้ ได้แก่ (1) จำแนกตามหัวตัวอักษร (2) จำแนกตามลักษณะทางเดินของเส้น และ(3) จำแนกตามขนาดตัวอักษร

3) ขนาดของตัวอักษรพิมพ์ไทย

ตัวพิมพ์ภาษาไทยในสมัยก่อนมีประมาณ 2-3 ขนาดเท่านั้น แต่ในปัจจุบันมีให้เลือกหลายขนาด เพื่อความอ่านง่ายและความสวยงามของสิ่งพิมพ์ ขนาดของตัวพิมพ์ที่ใช้กันในปัจจุบันใช้ระบบวัดความสูงของพื้นหน้าตัวพิมพ์ตามมาตรฐานสากล คือใช้ระบบพอยต์ (point) ของสหรัฐอเมริกา ตัวพิมพ์ไทยแบ่งตามแบบและขนาดของตัวพิมพ์ (Type size) ออกเป็น 6 กลุ่มใหญ่ คือ (วัลลภ สวัสดิวัตต 2535: 160)

- (1) ตัวจั่ว มีขนาด 10 พอยต์กับ 12 พอยต์
- (2) ตัวธรรมดา มีขนาด 19 ฝ พอยต์
- (3) ตัวเอน มีขนาด 12 พอยต์กับ 19 ฝ พอยต์
- (4) ตัวฝรั่งเศส มีขนาด 19 ฝ พอยต์
- (5) ตัวกลาง มีขนาด 24 พอยต์
- (6) ตัวโป่ง มีขนาด 32-72 พอยต์

โดยสรุป ขนาดตัวพิมพ์ไทยแบ่งตามแบบและขนาดของตัวพิมพ์ (Type size) ออกเป็น 6 กลุ่มใหญ่ คือ (1) ตัวจั่ว (2) ตัวธรรมดา (3) ตัวเอน (4) ตัวฝรั่งเศส (5) ตัวกลาง (6)

ตัวโป่ง

4) ลักษณะของตัวอักษร

นอกจากรูปแบบของตัวอักษรที่มีลักษณะแตกต่างกันแล้ว การสร้างแบบตัวอักษรยังมีแนวคิดให้เกิดความแตกต่างอย่างหลากหลายทำให้มีลักษณะเฉพาะตัวของตัวอักษร (type character) ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น (พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์ 2544: 54)

- (1) ประเภทตัวเอน (Italic)
- (2) ประเภทตัวธรรมดา (normal)
- (3) ประเภทตัวบางพิเศษ (extra light)
- (4) ประเภทตัวแคบ (condensed)
- (5) ประเภทตัวบาง (light)
- (6) ประเภทตัวหนา (bold)
- (7) ประเภทตัวเส้นขอบ (outline)
- (8) ประเภทตัวหนาพิเศษ (extra bold)
- (9) ประเภทตัวดำ (black)

โดยสรุป ลักษณะของตัวอักษร มีแนวคิดการสร้างแบบตัวอักษรทำให้เกิดความแตกต่างอย่างหลากหลาย ทำให้มีลักษณะเฉพาะตัวของตัวอักษรที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น (1) ประเภทตัวเอน (2) ประเภทตัวธรรมดา (3) ประเภทตัวบางพิเศษ (4) ประเภทตัวแคบ (5) ประเภทตัวบาง (6) ประเภทตัวหนา (7) ประเภทตัวเส้นขอบ (8) ประเภทตัวหนาพิเศษ (9) ประเภทตัวดำ

3.6.5 ภาพประกอบในการพิมพ์

1) ความหมายของภาพประกอบ

ภาพประกอบเป็นเนื้อหาส่วนที่เป็นภาพ ซึ่งนำมาตีพิมพ์ในเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อการสื่อความหมายที่ง่ายต่อความเข้าใจของผู้อ่านที่เป็นผู้รับสารนั่นเอง การนำภาพประกอบในสื่อสิ่งพิมพ์ ก็เพื่อสื่อความหมายได้เช่นเดียวกับตัวอักษร แต่มีลักษณะเฉพาะคือสามารถทำให้เห็นความเหมือนจริงได้และให้รายละเอียดแก่ผู้อ่าน ตลอดจนสามารถใช้เวลาพิจารณาได้เป็นเวลานาน จนเกิดความคิดและความเข้าใจตามประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่ตนเองคุ้นเคย ภาพเป็นภาษาสากลแม้ไม่รู้หนังสือเมื่อดูแล้วก็สามารถรับรู้เรื่องราวความหมายได้ ถ้าหากมีการใช้ภาพประกอบทางการพิมพ์ที่ดีและมีคุณภาพ (รัชชนก สวนสีดา 2547: 134-135)

โดยสรุป ภาพประกอบเป็นเนื้อหาส่วนที่เป็นภาพ เพื่อสื่อความหมายได้เช่นเดียวกับตัวอักษรสามารถทำให้เห็นความเหมือนจริงได้และให้รายละเอียดแก่ผู้อ่าน ตลอดจนสามารถใช้เวลาพิจารณาได้เป็นเวลานาน จนเกิดความคิดและความเข้าใจตาม

ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่ตนเองคุ้นเคย

2) ความสำคัญของภาพประกอบ

ภาพประกอบในหนังสือมีความสำคัญดังนี้ (สมพร จารุณี 2538: 108-124)

(1) ภาพช่วยเสริมเนื้อหาสาระและเรื่องราว ภาพแสดงรูปร่างลักษณะของคน สัตว์ และสถานที่ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาสาระได้อย่างรวดเร็ว และไม่ผิดพลาด

(2) ภาพช่วยดึงดูดความสนใจ ภาพประกอบเหล่านี้อาจจะต้องมีสีสันหลากหลาย ภาพสวยงามและชัดเจน มีความถูกต้อง และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ

(3) ภาพช่วยเสริมสร้างจินตนาการลึกซึ้ง และกว้างไกลยิ่งขึ้น เกี่ยวกับสถานที่ เวลา เหตุการณ์ อารมณ์ และความรู้สึก

(4) ภาพประกอบเป็นภาพถ่าย ทั้งภาพขาวดำ และภาพสี สะท้อนให้เห็นสิ่งที่ปรากฏในภาพตามความเป็นจริง

ภาพเป็นส่วนประกอบตกแต่งภาพบนหน้าสิ่งพิมพ์นั้นก่อให้เกิดคุณค่าทางความงาม และการถ่ายทอดจินตนาการความคิดให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อต้องการให้เกิดประสิทธิภาพผลในการสื่อสารมากที่สุด ดังนั้นภาพประกอบในสิ่งพิมพ์จึงมีความสำคัญดังนี้ (รัชชนก สวนสีดา 2547: 135)

(1) ใช้เป็นแนวทางในการสร้างบุคลิกของงานทำให้ผู้ดูหรือผู้อ่านได้รับรู้และยอมรับในรูปแบบ ลักษณะเด่นเฉพาะและส่วนประกอบต่างๆ ในงานนั้นๆ

(2) ใช้สร้างความสวยงามทางด้านศิลปะของงาน ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบและการนำเสนอภาพ มุ่งที่จะใช้ภาพเพื่อการเสนอเนื้อหา และสร้างความสวยงามที่เป็นการพัฒนาความคิด ความรู้สึก ตลอดจนก่อให้เกิดความงอกงามทางจิตใจ ทั้งนี้การนำภาพประกอบลงพิมพ์ช่วยตกแต่งหน้าสิ่งพิมพ์ให้สวยงาม น่าอ่าน ด้วยการพิมพ์ภาพประกอบปัจจุบันที่ทันสมัย

(3) ใช้ดึงดูดความสนใจแก่ผู้พบเห็นไม่ว่าจะเป็นรูปแบบภาพ การจัดวางเนื้อหาภายในภาพ ตลอดจนสีสันในภาพที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจต่อสิ่งพิมพ์นั้น ๆ

(4) ใช้สร้างความเข้าใจ บางครั้งการอธิบายเรื่องใดอาจยากต่อการบรรยายให้เกิดความเข้าใจ แต่เมื่ออธิบายและใช้ภาพประกอบด้วยก็จะช่วยให้เข้าใจได้ดี รวดเร็ว และถูกต้องกว่าการไม่มีภาพประกอบ

(5) ใช้เสริมความเข้าใจในกรณีที่ข้อความสร้างความเข้าใจในระดับหนึ่งแล้ว แต่ก็ยังอาจจะไม่ชัดเจนหรือไขว้เขว จำเป็นต้องมีภาพประกอบเพื่อเสริมความเข้าใจให้ชัดเจน

(6) ให้นำเสนอข้อมูลเพื่อให้เกิดความง่ายต่อการจดจำ รูปภาพและ แนวทางการออกแบบนั้นจะทำให้เกิดความชัดเจนของเนื้อหา ภาพจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น บุคลิกของการออกแบบจะช่วยเน้นความทรงจำได้ดียิ่งขึ้น

(7) ใช้ปิดบังความค้อยในคุณภาพของงาน อาจจะเป็นเหตุผลของความจำกัดในด้านงบประมาณหรือความจำกัดของวัสดุที่มีอยู่ จึงเป็นเหตุผลให้งานนั้นค้อยความสนใจลงไปบ้างภาพและการออกแบบที่ดีจะช่วยดึงความสนใจและลดความสนใจในจุดบกพร่องไปได้

(8) เมื่อมีการนำเสนอภาพของบุคคลใด ไม่อาจใช้ข้อความอธิบายให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าบุคคลนี้เป็นใคร แต่เมื่อลงพิมพ์ภาพแล้วบอกชื่อ ผู้เห็นก็จะรู้จักบุคคลนี้ได้ทันที

(9) ใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อความหมาย การออกแบบและการใช้ภาพที่เหมาะสมจะช่วยให้การสื่อความหมายได้ตรงกับวัตถุประสงค์และเข้าใจง่าย ใช้เวลาน้อย และเพิ่มความชัดเจนของเนื้อหาสาระได้มากยิ่งขึ้น

โดยสรุป ภาพเป็นส่วนประกอบตกแต่งภาพบนหน้าสิ่งพิมพ์นั้น ก่อให้เกิดคุณค่าทางความงาม และการถ่ายทอดจินตนาการความคิดให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อต้องการให้เกิดประสิทธิภาพผลในการสื่อสารมากที่สุด ดังนั้นภาพประกอบในสิ่งพิมพ์ จึงมีความสำคัญ ดังนี้ (1) ใช้เป็นแนวทางในการสร้างบุคลิกของงาน ทั้งภาพขาวดำ และภาพสี สะท้อนให้เห็นสิ่งที่ปรากฏในภาพตามความเป็นจริง (2) ใช้สร้างความสวยงามทางด้านศิลปะของงาน สร้างจินตนาการลึกซึ้ง และกว้างไกลยิ่งขึ้น เกี่ยวกับสถานที่ เวลา เหตุการณ์ อารมณ์ และความรู้สึก (3) ใช้ดึงดูดความสนใจและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ (4) ให้นำเสนอข้อมูล(5) ใช้ปิดบังความค้อยในคุณภาพของงาน และ(6) นำเสนอภาพของบุคคลไม่อาจใช้ข้อความอธิบาย

3) หน้าที่ของภาพประกอบ

ภาพประกอบทำหน้าที่หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะสนองตอบแนวความคิดสร้างสรรค์ของผู้ออกแบบ หรือการสร้างสรรค์ด้านความงาม หรือด้านประโยชน์ใช้สอย นักออกแบบต้องพึงระลึกไว้ว่าการนำภาพประกอบมาใช้ในสิ่งพิมพ์ต่างๆ ควรนำภาพมาใช้ให้เหมาะสมกับโอกาสและหน้าที่ดังนี้ (ประชิด ทิณบุตร 2539 : 44-46)

1) เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจ (to attract attention) เป็นหน้าที่หลักของภาพประกอบในงานออกแบบสิ่งพิมพ์ทุกประเภทที่ช่วยให้เกิดความแตกต่างขึ้นในงานด้วยพื้นที่ เส้นสีสันที่เด่นสะดุดตาทำให้ข่าวสารนั้น ๆ น่าสนใจขึ้น

2) เพื่อประกอบกรอธิบายความรู้ (to explain instructions) เป็นสื่อ

แสดงความรู้ต่างๆ ที่ไม่สามารถมองเห็นได้จริง (unrealistic views) ด้วยการสร้างภาพประกอบการอธิบายให้มองเห็นได้กระจ่างขึ้น เช่น ภาพโครงสร้างของโมเลกุล หรือภาพด้านตัด (cross section) เป็นต้น

3) เพื่ออธิบายความคิดรวบยอด (to explain concepts) เป็นการแสดงข้อมูลเนื้อหาสาระ แนวความคิดด้วยการใช้ภาพประกอบทำให้มีความเข้าใจได้ง่ายขึ้น รวดเร็ว เช่น การเขียนเครื่องหมาย สัญลักษณ์ และแผนภาพต่าง ๆ เพื่อมีความหมายแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

4) เพื่อการอ้างอิงแทนสิ่งที่ปรากฏจริง (to inform of the appearance) เมื่อข่าวสารมีเนื้อความที่เกี่ยวข้องและบ่งชี้ถึงความเป็นจริงต่างๆ เช่น สถานที่ บุคคล หรือเหตุการณ์ ย่อมต้องการภาพประกอบมาช่วยเสริมความเข้าใจ บรรยากาศและอารมณ์ความรู้สึกต่อผู้ดูให้เกิดความกระจ่างชัดในวัตถุประสงค์ของข่าวสารนั้น ๆ

5) เพื่อประกอบข้อมูลทางสถิติ (to illustrate statistical information) ข่าวสารบางอย่างไม่เหมาะที่จะนำภาพถ่ายหรือภาพเขียนมาแสดงประกอบคำอธิบายให้ชัดเจน

โดยสรุป ภาพประกอบจะทำหน้าที่หลายรูปแบบ ตามแนวความคิดสร้างสรรค์ของผู้ออกแบบ หรือการสร้างสรรค์ด้านความงาม หรือด้านประโยชน์ใช้สอย นักออกแบบต้องพึงระลึกไว้ว่าการนำภาพประกอบมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ควรนำภาพมาใช้ให้เหมาะสมกับโอกาส และหน้าที่ดังนี้ (1) เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจ (2) เพื่อประกอบการอธิบายความรู้ (3) เพื่ออธิบายความคิดรวบยอด (4) เพื่อการอ้างอิงแทนสิ่งที่ปรากฏจริง และ (5) เพื่อประกอบข้อมูลทางสถิติ

3.6.6 การใช้ภาษาในสื่อสิ่งพิมพ์

การใช้ภาษาเขียนที่ดีในสื่อสิ่งพิมพ์ มีดังนี้ (กาญจนา นาคสกุล http://www.royin.go.th/upload/246/FileUpload/1452_8573.pdf, สืบค้นคืนเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2554)

ลักษณะภาษาเขียนที่ดีในสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ (1) ใช้คำถูกต้องตามความหมาย หน้าที่ บริบท วัฒนธรรม และคุณธรรม (2) เรียงคำถูกต้องตามหลักไวยากรณ์รูปแบบภาษา มาตรฐาน (3) รูปประโยคเป็นภาษาไทย (4) ความประโยคพอเหมาะไม่ห้วน ไม่ยาวเยิ่นเย้อ (5) เนื้อความไม่สับสนไม่วกวน ไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่ซ้ำซ้อน

ภาษาที่ควรใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ (1) ใช้ภาษาในระดับเขียน (2) ใช้ภาษาระดับภาษามาตรฐาน (3) ไม่ใช้คำภาษาปาก คำหยาบคาย คำที่ไม่ควรใช้ในที่สาธารณะ (4) ไม่ใช้คำย่อ คำตัด (5) ไม่ใช้คำภาษาต่างประเทศที่ไม่จำเป็น

ตัวอย่างของการใช้ภาษา สมพร จารุณัฐ (2520 : 23-28) ได้กล่าวถึง การใช้ภาษาเขียนในหนังสืออ่านเพิ่มเติม 2 ลักษณะ ดังนี้

- (1) ศัพท์ ควรมีการอธิบายความหมายของศัพท์ เฉพาะไว้ในหนังสือ เพื่อช่วยผู้อ่านทำความเข้าใจของเนื้อเรื่องด้วย
- (2) การใช้ภาษา ถูกต้อง ชัดเจน สละสลวย เข้าใจง่ายและการอธิบายความกะทัดรัดไม่วกวน

โดยสรุป การใช้ภาษาเขียนในสื่อสิ่งพิมพ์ ควรใช้คำที่ถูกต้องตามความหมายหน้าที่ บริบท วัฒนธรรม และคุณธรรม เรียงคำถูกต้องตามหลักไวยากรณ์รูปแบบภาษามาตรฐาน รูปประโยคเป็นภาษาไทย ความประโยคพอเหมาะไม่ห้วน ไม่ยาวเกินเยื่อ เนื้อความไม่สับสน ไม่วกวน ไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่ซ้ำซ้อน ไม่ใช่คำภาษาปาก คำหยาบคาย คำที่ไม่ควรใช้ในที่สาธารณะ ไม่ใช่คำย่อ ไม่ใช่คำภาษาต่างประเทศที่ไม่จำเป็น ถ้าจำเป็นต้องใช้ศัพท์ ควรมีคำอธิบายความหมายของศัพท์ ช่วยผู้อ่านทำความเข้าใจ

3.6.7 เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์

เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสม มีดังนี้ (สมพร จารุณัฐ 2520:13-28)

- 1) เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผู้เขียนจำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการเขียนหนังสือให้ชัดเจน ว่าต้องการให้ผู้อ่านได้ความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติอย่างไร และไม่ควรรนำเนื้อหาสาระที่ไม่เกี่ยวข้องมานำเสนอ
- 2) เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการของแต่ละสาขา เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ไม่ขัดต่อระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรมของสังคม
- 3) เนื้อหาอ่านง่ายพอเหมาะกับวัย ประสบการณ์และความสามารถทางสติปัญญาของผู้อ่านที่จะได้รับ
- 4) เนื้อหาสั้นยาวพอเหมาะ ไม่สั้นเกินไปจนผู้อ่านไม่สามารถเกิดความเข้าใจเรื่องนั้นได้ หรือยืดเยื้อสับสน
- 5) เนื้อหาเหมาะสมกับประสบการณ์ วุฒิภาวะ สภาพแวดล้อมของผู้อ่าน ตลอดจนเป็นตัวอย่างที่สมจริงด้วย

โดยสรุป เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสม มีดังนี้ (1) เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (2) เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการของแต่ละสาขา (3) เนื้อหาอ่านง่ายพอเหมาะกับวัย ประสบการณ์และความสามารถทางสติปัญญาของผู้อ่าน (4) เนื้อหาสั้นยาวพอเหมาะ ไม่สั้นเกินไปจนผู้อ่านไม่สามารถเกิดความเข้าใจเรื่องนั้นได้ หรือยืดเยื้อสับสน และ (5) เนื้อหาเหมาะสมกับประสบการณ์ วุฒิภาวะ สภาพแวดล้อมของผู้อ่าน

3.7 การใช้สื่อสิ่งพิมพ์

ลักษณะการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ มีดังนี้ (ทิพย์เกสร บุญอำไพ 2549:16)

3.7.1 การใช้สื่อสิ่งพิมพ์สำหรับการเรียนการสอนในการถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสมตามวัยต่าง ๆ และอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ สำหรับผู้เรียน และสำหรับผู้สอน ดังนี้

1) สื่อสิ่งพิมพ์สำหรับผู้เรียน ได้แก่ หนังสือแบบเรียนต่าง ๆ ที่กำหนดให้ใช้ตามระดับชั้น หนังสือ แบบฝึกหัด หรือแบบฝึกปฏิบัติ สำหรับให้ผู้เรียนทำกิจกรรม ใบความรู้ ใบงาน แบบทดสอบ ภาพ แผนภูมิ แผนภาพ และโปสเตอร์

(2) สื่อสิ่งพิมพ์สำหรับผู้สอน ได้แก่ หนังสือ คู่มือครูในการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร แผนการสอน ใบความรู้และใบงาน แบบทดสอบ และภาพประกอบการสอน

3.7.2 การใช้สื่อสิ่งพิมพ์สำหรับการค้นคว้าอ้างอิง ความรู้ที่มีอยู่เฉพาะในตำราเรียน อาจไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบัน เนื่องจากผู้เรียนได้มีโอกาสสังเกตมองเห็น และเรียนรู้จากสื่อหลายๆ อย่างรอบด้าน จึงมีข้อสงสัยและอยากรู้รายละเอียดเพิ่มเติมมากขึ้น มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษามากมายที่ผู้อ่านจะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ทุกด้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้แต่งหนังสือเป็นจำนวนมากเป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป ผู้สอนและผู้เรียนสามารถนำมาอ้างอิง เพื่อเพิ่มเติมความรู้จากในตำราเรียนให้กว้างขวางต่อไป

3.7.3 การใช้สื่อสิ่งพิมพ์สำหรับความรู้ทั่วไป สื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดจำหน่ายทุกวันนี้มีมากมายหลายประเภททั้งหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารรายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี รวมทั้งวารสารและจุลสารต่างๆ สื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้จะมีคอลัมน์และบทความต่างๆ ที่เป็นความรู้ทั่วไปมีทั้งประโยชน์ทั้งด้านการศึกษาและความรู้ทั่วไปสำหรับชีวิตประจำวันถ้ารู้จักเลือกสรร แต่อาจมีหนังสือบางประเภทที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองและครูควรจะมีบทบาท ในการแนะนำสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมให้เด็กได้อ่าน เพื่อเสริมสติปัญญาและความรอบรู้ให้แก่ตน

3.7.4 การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักและสื่อเสริมเพื่อการเรียนการสอน

1) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก หมายถึงการใช้หนังสือเรียน หรือตำราเรียนในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนเป็นหลัก แต่ยังมีสื่ออื่น ๆ อีกหลายประเภทที่ได้ถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเสริมเติมเต็ม หรือขยายความรู้ที่อยู่ในหนังสือหรือตำราเรียนออกไปอีก

2) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อเสริมสำหรับการเรียนการสอน ปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ไปไกลมาก หลายสถาบันทั่วโลกใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น E-Learning E-book และใช้อินเตอร์เน็ตเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลก รายการวิทยุ

และรายการโทรทัศน์ก็สามารถรับชมผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้อย่างชัดเจน สื่อสิ่งพิมพ์จึงมีความสำคัญน้อยลง หรือเป็นเพียงสื่อเสริมกับสถาบันการศึกษาบางแห่งที่สื่อหลักยังไม่สามารถครอบคลุมสื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคมได้ทุกประเภท สื่อสิ่งพิมพ์จึงเป็นส่วนเสริมในเรื่องของกลุ่มการประกอบกิจกรรมของผู้เรียน

โดยสรุป ลักษณะการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ มีดังนี้ (1) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์สำหรับการเรียนการสอน (2) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์สำหรับการค้นคว้าอ้างอิง (3) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์สำหรับความรู้ทั่วไป และ (4) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักและสื่อเสริมเพื่อการเรียน การสอน

3.8 การประเมินสื่อสิ่งพิมพ์

ความหมายและการประเมินคุณภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ มีดังนี้ (วาสนา ทวีกุลทรัพย์ 2554: 17)

3.8.1 ความหมายของการประเมินสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นการตรวจสอบคุณภาพด้านเนื้อหา สาระ ภาพประกอบ และเทคนิคที่ใช้ในการนำเสนอ

3.8.2 การประเมินคุณภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ มีการประเมินดังนี้

1) การประเมินด้านเนื้อหาสาระ ครอบคลุมความถูกต้องของเนื้อหา ความทันสมัยของเนื้อหา ปริมาณของเนื้อหา มีความเหมาะสม เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือคำอธิบายภาพ เนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหา มีการจัดเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เนื้อหาอธิบายได้อย่างละเอียดเข้าใจง่าย ยกตัวอย่างประกอบทำให้เข้าใจง่าย เนื้อหาสาระให้ความรู้กับผู้เรียน เนื้อหา มีความน่าสนใจอยากเรียนรู้ ภาษาที่เขียนในเนื้อหาอ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย และการนำเสนอเนื้อหาน่าสนใจ

2) การประเมินด้านภาพประกอบ ครอบคลุมความชัดเจนของภาพประกอบ ภาพประกอบช่วยอธิบายเนื้อหาสาระให้เข้าใจง่ายขึ้น ภาพประกอบเหมือนจริง ภาพประกอบมีความถูกต้อง ภาพประกอบมีขนาดพอเหมาะตำแหน่งของภาพประกอบมีความเหมาะสม คำอธิบายได้ภาพประกอบมีความถูกต้อง คำอธิบายได้ภาพประกอบทำให้เข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ภาพประกอบสร้างความสนใจให้อยากเรียน และมีการบอกลำดับเลขที่ของภาพประกอบไว้ชัดเจน

3) การประเมินด้านเทคนิคที่ใช้ในการนำเสนอ ครอบคลุมภาพปก มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้ ภาพปกสวยงามสร้างความสนใจให้อยากอ่านเนื้อหาสาระที่อยู่ภายใน ภาพปกให้ข้อมูลรายละเอียดได้ครบ รูปเล่มหยิบใช้ได้สะดวก พกพาได้ง่าย ขนาดของตัวอักษร รูปแบบของตัวอักษร หัวเรื่องมีขนาดตัวอักษรใหญ่กว่าข้อความ การเว้นวรรค และความถูกต้องของการพิมพ์

โดยสรุป ความหมายของการประเมินสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นการตรวจสอบคุณภาพด้านเนื้อหา สาระ ภาพประกอบ และเทคนิคที่ใช้ในการนำเสนอ การประเมินคุณภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ ครอบคลุมการประเมิน ด้านเนื้อหาสาระ ด้านภาพประกอบ และด้านเทคนิคที่ใช้ในการนำเสนอ

4. หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

ผู้ศึกษาได้รวบรวมวรรณกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติและสรุปสาระสำคัญครอบคลุม (1) รายละเอียดของหลักสูตรการฝึกอบรม (2) การป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ และ(3) สุขบัญญัติแห่งชาติ

4.1 รายละเอียดของหลักสูตรการฝึกอบรม

4.1.1 คำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ มุ่งเน้น ความรู้เกี่ยวกับการนำความรู้เรื่อง สุขบัญญัติแห่งชาติ ในบางข้อของ 10 ประการ ไปปฏิบัติในการป้องกันไข้หวัดนก โดยเน้นพฤติกรรมด้วยการปฏิบัติตามแนวทางสุขบัญญัติแห่งชาติ ได้แก่ ดูแลรักษาร่างกายและของใช้ให้สะอาด ล้างมือให้สะอาด ก่อนกินอาหารและหลังการขับถ่าย กินอาหารสุก สะอาด ปราศจากสารอันตราย หลีกเลียง อาหารรสจัด สีสันฉูด มีสำนึกต่อส่วนร่วมร่วมสร้างสรรค์สังคมและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันและดูแลสุขภาพตนเอง

4.1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้เรื่อง การป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ ได้อย่างถูกต้อง
- 2) เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมมีทักษะการถ่ายทอดความรู้เรื่อง การป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติในการดูแลตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติครอบคลุม หลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย คำอธิบายรายวิชา และวัตถุประสงค์

4.2 สุขบัญญัติแห่งชาติ

กองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข (2551) สุขบัญญัติ เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนไทยที่ควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เป็น สุนิสัยเพื่อการมีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายจิตใจและสังคม ซึ่งพัฒนามาจาก“กติกานามัย” ที่เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 และมีการปรับปรุง

เนื้อหาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีเนื้อหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์และปัญหาสาธารณสุขที่เปลี่ยนแปลงไป ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดจากการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้องของประชาชน โดยเน้นกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นเป้าหมายหลักที่ต้องได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมให้มีสุขภาพดี

ในปี พ.ศ.2536 กระทรวงสาธารณสุขได้มีการสัมมนาปรับปรุงการใช้ภาษาถ้อยคำและกำหนดเกณฑ์ปฏิบัติขั้นพื้นฐานเรื่องสุขภาพเพื่อให้สุขบัญญัติมีความเหมาะสมที่จะใช้เผยแพร่เพื่อสร้างสุขนิสัยที่ดีสำหรับประชาชนไทยและในปี พ.ศ. 2539 คณะกรรมการสุขภาพ ซึ่งแต่งตั้งโดย อธิบดีจากคณะรัฐมนตรีได้ร่วมกันพิจารณาสุขบัญญัติและนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้เป็น “สุขบัญญัติแห่งชาติ” กระทรวงสาธารณสุขจึงกำหนดให้วันที่ 28 พฤษภาคมของทุกปีเป็น วันสุขบัญญัติแห่งชาติ โดยมีกิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชนได้มีความตระหนักในการดูแลสุขภาพและมีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตลอดมา

สุขบัญญัติแห่งชาติ (National Health Recommendation) คือข้อกำหนดที่เด็กและเยาวชนตลอดจนประชาชนทั่วไปพึงปฏิบัติ อย่างสม่ำเสมอจนเป็นสุขนิสัยเพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์อันจะนำไปสู่การมีสุขภาพดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม ซึ่งสุขบัญญัติแห่งชาติได้กำหนด แนวทางการสร้างสุขภาพไว้ 10 ข้อ ได้แก่

- 1) ดูแลรักษาร่างกายและของใช้ให้สะอาด
- 2) รักษาฟันให้แข็งแรงและแปรงฟันทุกวันอย่างถูกต้อง
- 3) ล้างมือให้สะอาดก่อนกินอาหารและหลังการขับถ่าย
- 4) กินอาหารสุก สะอาด ปราศจากสารอันตราย และหลีกเลี่ยงอาหารรสจัด
- 5) งดบุหรี่ สุรา สารเสพติด การพนัน และการสำส่อนทางเพศ
- 6) สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้อบอุ่น
- 7) ป้องกันอุบัติเหตุด้วยการไม่ประมาท
- 8) ออกกำลังกายสม่ำเสมอและตรวจสุขภาพประจำปี
- 9) ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ
- 10) มีสำนึกต่อส่วนรวม ร่วมสร้างสรรค์สังคม

สีฉูดฉาด

โดยสรุป เด็กและเยาวชน เป็นความหวังและกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติ บ้านเมืองในอนาคต การที่ประชากรกลุ่มนี้จะเป็นประชากรที่มีคุณภาพของชาติได้นั้นจะต้องเป็นผู้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรงทั้งด้านร่างกายและจิตใจควบคู่ไปกับการได้รับการศึกษาที่เหมาะสมตามวัย ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพของเด็กและเยาวชนที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นในการแก้ไข

ปัญหาดังกล่าวจะต้องดำเนินการเพื่อให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องโดยมีการส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์และส่งเสริมพฤติกรรมที่ดิ่งงามให้คงไว้ โดยใช้กลวิธีในการปลูกฝังและสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ขั้นพื้นฐานก็คือ “สุขบัญญัติ” สำหรับให้เด็กและเยาวชนประชาชนทั่วไปนำไปปฏิบัติสม่ำเสมอจนเป็นนิสัยและเป็นพฤติกรรมที่ถาวรสืบไป

4.3 การป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

กองสุศึกษา กระทรวงสาธารณสุข (2549) ผลิตและเผยแพร่ เอกสารความรู้ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกันไข้หวัดนก Bird- Flu Busters ครอบคลุม เนื้อหาสาระ แนวทางการปฏิบัติในการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ข้อ ซึ่งเป็นพื้นฐานการสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์และสามารถป้องกันการเกิดโรคต่างๆ ได้ โดยมีข้อปฏิบัติที่ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง 4 ข้อ ที่เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดนก ได้แก่

ข้อ 3 ล้างมือให้สะอาดก่อนกินอาหารและหลังการขับถ่าย

ข้อ 4 กินอาหารสุก สะอาด ปราศจากสารอันตราย และหลีกเลี่ยงอาหารสด สัตว์ชนิด

ข้อ 8 ออกกำลังกายสม่ำเสมอและตรวจสุขภาพประจำปี

ข้อ 10 มีสำนึกต่อส่วนรวม ร่วมสร้างสรรค์สังคม

โดยสรุป เอกสารความรู้ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกันไข้หวัดนก Bird- Flu Busters ครอบคลุม เนื้อหา สาระ แนวทางการสร้างสุขภาพไว้ 10 ข้อ ซึ่งเป็นพื้นฐานการสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์และสามารถป้องกันการเกิดโรคต่างๆ ได้และใน 10 ข้อปฏิบัติ มีข้อปฏิบัติที่ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง 4 ข้อที่เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดนก ได้แก่ ข้อ 3 ล้างมือให้สะอาดก่อนกินอาหารและหลังการขับถ่าย ข้อ 4 กินอาหารสุก สะอาด ปราศจากสารอันตราย และหลีกเลี่ยงอาหารสด สัตว์ชนิด ข้อ 8 ออกกำลังกายสม่ำเสมอและตรวจสุขภาพประจำปี ข้อ 10 มีสำนึกต่อส่วนรวม ร่วมสร้างสรรค์สังคม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยต่างๆ ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญของวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ฉลอง บุญธรรมเจริญและคณะ (2531) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเยาวชนชนบทในจังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัยพบว่า เยาวชนชอบสนใจ

สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์มากที่สุด ลักษณะตัวอักษรในสื่อสิ่งพิมพ์ที่เยาวชนชอบมากที่สุดคือ ตัวอักษรธรรมดา ลักษณะภาพที่ชอบคือ ภาพถ่ายสีและเป็นสีธรรมชาติ สำหรับเนื้อหาของสื่อสิ่งพิมพ์ที่เยาวชนมากที่สุดคือ ให้มีการเสนอหลายเรื่องกว้าง ๆ ในเล่มเดียวกัน และต้องการให้หน่วยงานของรัฐผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการพัฒนาชนบทมากที่สุด คือ เอกสารแนะนำคู่มือ รองลงมาคือหนังสือพิมพ์และการ์ตูนตามลำดับ

กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (2551) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ศึกษาประสิทธิภาพของชุดสื่อการรณรงค์สุขบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งประกอบไปด้วย แผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือ แผ่นปลิว ผลการประเมิน ครูและนักเรียนพบว่า มีความพึงพอใจของชุดสื่อการรณรงค์สุขบัญญัติแห่งชาติ อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ซึ่งได้แก่ รูปแบบ ตัวอักษร สี ภาพ เนื้อหา ภาษา ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในเรื่องของการนำภาพการ์ตูนในกลุ่มเด็ก ควรเป็นการ์ตูนในแต่ละสื่อและเป็นภาพการ์ตูนเหมือนจริง สี สัน สะดุดตา

โดยสรุป จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศ ทั้ง 2 เรื่อง ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิด ข้อคำถามในแบบสอบถามที่เกี่ยวกับ ความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษา กรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคใช้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ ดังนี้ (1) ความพึงพอใจต่อสื่อทุกประเภทในหลักสูตร ได้แก่ แผ่นปลิว โปสเตอร์ ภาพพลิก หนังสือ และนิทรรศการ (2) ความพึงพอใจด้านคุณภาพของสื่อ ได้แก่ ด้านภาษา ตัวอักษร รูปภาพ และประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ และ (3) ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม เช่น การใช้สื่อในฐานะกิจกรรม ปริมาณสื่อในฐานะกิจกรรม การได้รับความรู้จากการใช้สื่อ และการศึกษาด้วยตนเองจากสื่อในฐานะกิจกรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษา กรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้ (1) กำหนดประชากร (2) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (3) เก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) วิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 และ เขต 2 ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 30 โรงเรียน ๆ ละ 10 คน รวม 300 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 291 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เฉพาะเยาวชนใช้สื่อในการอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ ทุกประเภทของสื่อ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีทั้งหมด 4 ตอน จำนวน 221 ข้อ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 3 และ 4 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) รวม 205 ข้อ และปลายเปิด ข้อเสนอแนะประจำแต่ละตอน รวม 12 ข้อ ในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่จะสอบถาม ประกอบด้วย ความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ที่จะสอบถาม ได้แก่ (1) ความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อ (2) ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพของสื่อ และ (3) ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม

ขั้นที่ 2 ศึกษาค้นคว้า จาก เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

ขั้นที่ 3 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามแบบปิด แบบเลือกตอบ และแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยมีระดับความพึงพอใจดังนี้

ระดับคะแนน	การแปลความหมายความพึงพอใจ
5	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3	ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และ (2) แบบสอบถามปลายเปิด

ขั้นที่ 4 สร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน จำนวน 221 ข้อ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิดเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อ ด้าน เนื้อหา ภาษา ตัวอักษร รูปภาพ ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อของสื่อทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 187 ข้อ ข้อเสนอแนะ จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรมเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 7 ข้อ ข้อเสนอแนะ จำนวน 1 ข้อ

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุขเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับสุขบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิแสดงไว้ใน

ภาคผนวก) ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินคุณภาพของแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ความชัดเจนของข้อคำถาม การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และมีความสัมพันธ์ของข้อคำถามกับหัวเรื่อง จากการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามอยู่ในระดับดี (แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม อยู่ในภาคผนวก ก) ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะนำไปปรับปรุงในขั้นที่ 6

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ เป็นการปรับปรุงตามผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านได้ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา ไม่มีการปรับปรุง

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุขเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ไม่มีการปรับปรุง

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล ปรับแก้ไข ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อ จัดหมวดหมู่ข้อคำถาม ได้แก่ หัวข้อประเมินเนื้อหาภาษาในสื่อให้แยกข้อคำถาม ออกเป็น เนื้อหาในสื่อ และภาษาในสื่อ

ขั้นที่ 7 ทดลองใช้แบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามความพึงพอใจของเยาวชนใน สถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันไว้หวัดคนด้วย สุขบัญญัติแห่งชาติ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกลุ่ม ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนชินโรสวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ระหว่าง ในวันที่ 20 สิงหาคม 2554 จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับความเหมาะสมของถ้อยคำ และสำนวนภาษาในการสื่อความหมายแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างยิ่งขึ้น ในแบบสอบถามในแต่ละข้อได้สอบถามเยาวชนถึงความเข้าใจและไม่เข้าใจในข้อคำถามพบว่า เยาวชน 30 คน ที่ใช้ในกลุ่มทดลองมีความเข้าใจทุกข้อ

ขั้นที่ 8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ หลังจากปรับปรุงแบบสอบถามที่ ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ จึงดำเนินการจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำแบบสอบถาม มาใช้สอบถามความพึงพอใจกับประชากรทั้งหมดในการวิจัย แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มี รายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิด เลือกรับตอบ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 11 ข้อ ประกอบด้วย แผ่นปลิว โปสเตอร์ ภาพพลิก หนังสือ และนิทรรศการ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 187 ข้อ ข้อเสนอนี้มีจำนวน 11 ข้อ ประกอบด้วย

1. ความพึงพอใจด้านเนื้อหา

- (1) ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา จำนวน 11 ข้อ
- (2) การเรียบเรียงเนื้อหาในสื่อที่เข้าใจง่าย จำนวน 11 ข้อ
- (3) เนื้อหาในสื่อเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จำนวน 11 ข้อ
- (4) ความน่าสนใจเนื้อหาในสื่อในการนำเสนอ จำนวน 11 ข้อ
- (5) ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ จำนวน 11 ข้อ

2. ความพึงพอใจด้านภาษา

ภาษาที่ใช้ในสื่อเข้าใจง่าย จำนวน 11 ข้อ

3. ความพึงพอใจด้านรูปภาพ

- (1) ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ จำนวน 11 ข้อ
- (2) รูปภาพที่ใช้ในสื่อสอดคล้องกับเนื้อหา จำนวน 11 ข้อ
- (3) ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพในสื่อ จำนวน 11 ข้อ
- (4) ขนาดของรูปภาพในสื่อ จำนวน 11 ข้อ
- (5) ปริมาณของรูปภาพในสื่อ จำนวน 11 ข้อ

4. ความพึงพอใจด้านตัวอักษร

- (1) ขนาดตัวอักษรในสื่อ จำนวน 11 ข้อ
- (2) สีของตัวอักษรในสื่อ จำนวน 11 ข้อ
- (3) รูปแบบของตัวอักษรในสื่อ จำนวน 11 ข้อ

5. ความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อทุกประเภทในหลักสูตรการ

ฝึกอบรม

- (1) ได้รับความรู้และความสนุกสนานจากการใช้สื่อ จำนวน 11 ข้อ
- (2) จัดจำได้นานจากการใช้สื่อ จำนวน 11 ข้อ
- (3) นำไปปฏิบัติที่ได้จากการใช้สื่อ จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 7 ข้อ ข้อเสนอนี้มีจำนวน 1 ข้อ ประกอบด้วย ความเหมาะสมในการใช้สื่อในฐานะกิจกรรม ปริมาณของสื่อที่ใช้ในฐานะกิจกรรม การได้รับความรู้จากการใช้สื่อและศึกษาด้วยตนเอง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 จัดทำหนังสือขออนุญาต ผู้อำนวยการ โรงเรียน 30 โรงเรียน ที่เข้ารับการอบรม หลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกัน ไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยัง 30 โรงเรียน จำนวน 291 ฉบับ

3.3 วัน เวลา ในการแจกและรับแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-14 กันยายน 2554 และเก็บแบบสอบถามวันที่ 28 กันยายน 2554

3.4 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน พบว่า แบบสอบถามที่ส่งไป 291 ฉบับ ได้รับคืน 291 ฉบับ มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 นำแบบสอบถามที่กลับคืน มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.6 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ ด้วยวิธีการทางสถิติ

แบบสอบถาม	จำนวน (ฉบับ) สมบูรณ์	วันที่ดำเนินการส่งแบบสอบถาม
ที่ส่ง	291	14 กันยายน 2554
ที่ได้รับคืน	291	25 กันยายน 2554
รวม	291 (ฉบับสมบูรณ์)	28 กันยายน 2554

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กระทำการประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ร้อยละ มีสูตรดังนี้

$$\text{สูตรร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบ}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}} \times 100$$

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจ ของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

4.2.1 สูตรค่าเฉลี่ย (Mean, $\bar{x}$) ใช้ในการหาระดับความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ มีสูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อกำหนดให้ $\bar{x}$ คือ คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ คือ ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 N คือ จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม

ใช้ในการหาค่าความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

การวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจ กำหนดช่วงค่าเฉลี่ยตามแนวของจอห์น ดับบลิว เบสท์ และเจมส์ วี คาห์น (John W. Best and James V. Kahn) ดังนี้ (Best, John W. and Kahn, James V. 1986:181-182)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

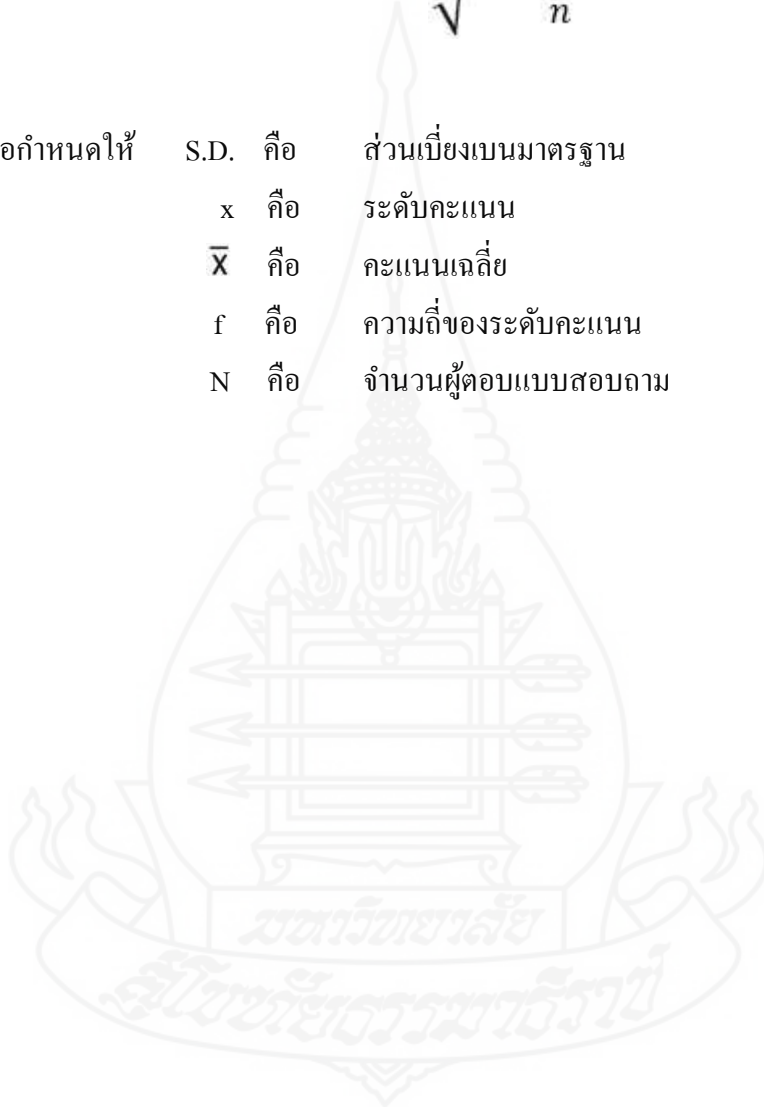
4.2.2 สูตรส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation – S.D.)

(Lafferty, Petter and Rowe, Julain, 1995:562) มีสูตรดังนี้

ในการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจจัดหมวดหมู่
โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum f(x-\bar{x})^2}{n}}$$

เมื่อกำหนดให้	S.D.	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	x	คือ	ระดับคะแนน
	$\bar{X}$	คือ	คะแนนเฉลี่ย
	f	คือ	ความถี่ของระดับคะแนน
	N	คือ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษา กรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ ได้มาด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ จำนวนทั้งหมด 291 คน และได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 291 ฉบับ ได้รับคืน 291 ฉบับ มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้ศึกษาได้นำเสนอรายละเอียดผลการวิเคราะห์และการแปลผลเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษากรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรม

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อ ประกอบด้วย ในด้าน เนื้อหา ภาษา ตัวอักษร รูปภาพ และประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ครอบคลุม (1) เพศ (2) อายุ (3)ระดับการศึกษา (4) โรงเรียนของเยาวชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษากรุงเทพมหานครดังตารางที่ 4.1-4.4

ตารางที่ 4.1 เพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

	(n = 291 คน)	
เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	117	40.20
หญิง	174	59.80
รวม	291	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมาเป็นนักเรียนชาย คิดเป็นร้อยละ 40.2

ตารางที่ 4.2 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 291 คน)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
13 ปี	4	1.40
14 ปี	42	14.40
15 ปี	33	11.30
16 ปี	68	23.40
17 ปี	112	38.50
18 ปี	32	11.0
รวม	291	100.0

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน อายุ 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาเป็นนักเรียน อายุ 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.4 อายุ 14 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.4 อายุ 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.3 อายุ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.0 และอายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 291 คน)

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 2	22	7.60
มัธยมศึกษาปีที่ 3	52	17.90
มัธยมศึกษาปีที่ 4	7	2.40
มัธยมศึกษาปีที่ 5	133	45.70
มัธยมศึกษาปีที่ 6	77	26.50
รวม	291	100.0

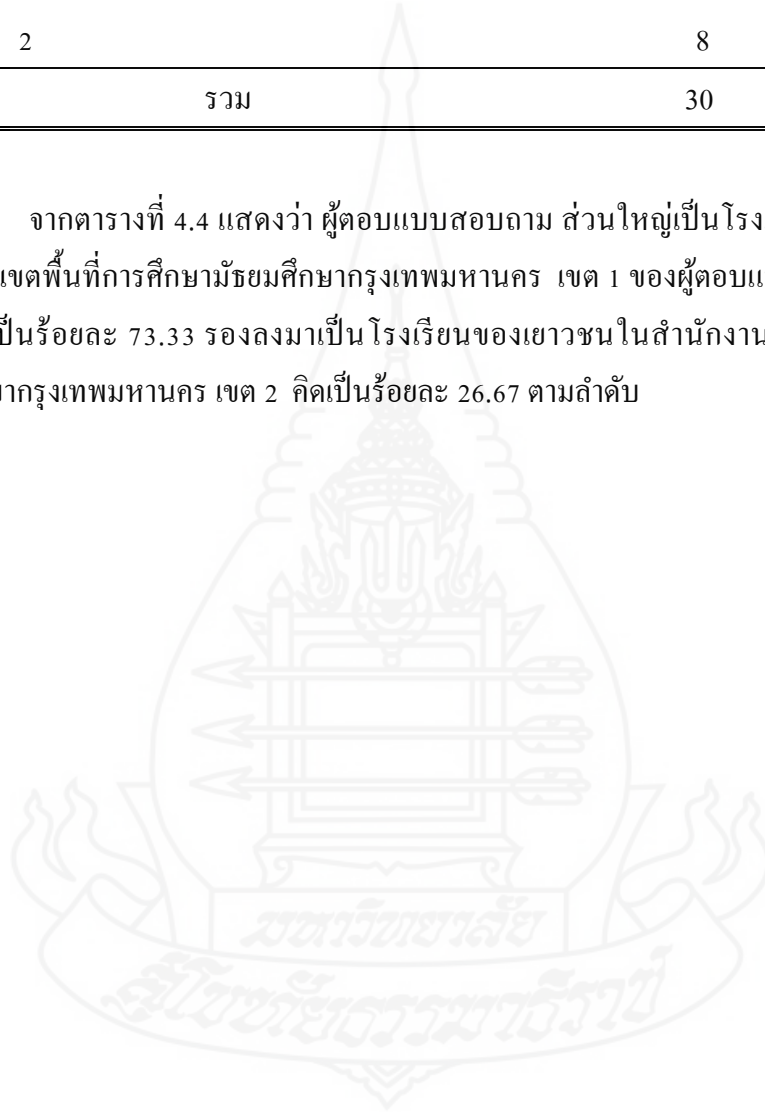
จากตารางที่ 4.3 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมาเป็นนักเรียนศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 26.5 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 17.9 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 7.6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 โรงเรียนของเยาวชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ 2 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ศึกษาอยู่

(n = 291 คน)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร	จำนวนโรงเรียน	ร้อยละ
เขต 1	22	73.33
เขต 2	8	26.67
รวม	30	100.0

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนของเยาวชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ศึกษาอยู่ คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาเป็น โรงเรียนของเยาวชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 คิดเป็นร้อยละ 26.67 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อในหลักสูตรฝึกอบรม

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อในหลักสูตรฝึกอบรม ทุกประเภท ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

(n = 291 คน)			
ประเภทสื่อ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.32	0.67	มาก
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติ	4.27	0.64	มาก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.22	0.71	มาก
4. หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.32	0.66	มาก
5. หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.33	0.64	มาก
6. หนังสือเรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.33	0.67	มาก
7. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.34	0.63	มาก
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาดปราศจากเชื้อโรค	4.34	0.70	มาก
9. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.35	0.72	มาก
10. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหารอย่างปลอดภัย		0.73	มาก
11. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร	4.23	0.73	มาก
รวม	4.33	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อประเภทของสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกัน ไรศให้หัวตันกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.33$)

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อในหลักสูตร

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.35$) ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อในหลักสูตรฝึกอบรม ครอบคลุม (1) ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา (2) การเรียบเรียงเนื้อหาในสื่อที่เข้าใจง่าย (3) เนื้อหาในสื่อเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (4) ความน่าสนใจเนื้อหาในสื่อในการนำเสนอ (5) ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ (6) ภาษาที่ใช้ในสื่อเข้าใจง่าย (7) ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ (8) รูปภาพที่ใช้ในสื่อสอดคล้องกับเนื้อหา (9) ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพในสื่อ (10) ขนาดของรูปภาพในสื่อ (11) ปริมาณของรูปภาพในสื่อ (12) ขนาดตัวอักษรในสื่อ (13) สีของตัวอักษรในสื่อ (14) รูปแบบของตัวอักษรในสื่อ (15) ได้รับความรู้และความสนุกสนานจากการใช้สื่อ (16) จดจำได้นานจากการใช้สื่อ (17) นำไปปฏิบัติได้จากการใช้สื่อ ดังตารางที่ 4.6-4.22

ตารางที่ 4.6 ความพึงพอใจความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหาในสื่อ

(n = 291คน)

ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
1.แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.56	0.55	มากที่สุด
2.โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.36	0.63	มาก
3.ภาพพลิก เรื่องการป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.35	0.64	มาก
4.หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.48	0.57	มาก
5.หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.47	0.62	มาก
6.หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.38	0.66	มาก
7.นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.32	0.64	มาก
8.นิทรรศการเรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค	4.46	0.67	มาก
9.นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.50	0.73	มากที่สุด
10.นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.35	0.68	มาก
11.นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.39	0.64	มาก
รวม	4.50	0.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่องความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหาในสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.50$)

เมื่อพิจารณารายชื่อมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ชื่อ จาก 11 ชื่อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=4.56$) ได้แก่ แผ่นปลิวเรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน ที่เหลืออีก 9 ชื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในแนวเดียวกัน

ตารางที่ 4.7 ความพึงพอใจการเรียนรู้เนื้อหาในสื่อที่เข้าใจง่าย

(n = 291 คน)

การเรียนรู้เนื้อหาที่เข้าใจง่าย	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.38	0.63	มาก
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.27	0.61	มาก
3. ภาพพลิก เรื่องการป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.33	0.68	มาก
4. หนังสือ เรื่อง“สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.38	0.62	มาก
5. หนังสือ เรื่อง เครื่องช่วยเยาวชนป้องกันโรค ไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.37	0.67	มาก
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรค ไข้หวัดนกสำหรับเครื่องช่วยเยาวชน	4.39	0.67	มาก
7. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.22	0.65	มาก
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค	4.34	0.69	มาก
9. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.42	0.67	มาก
10. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้อ อาหารอย่างปลอดภัย	4.20	0.74	มาก
11. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหาร และการรับประทานอาหาร	4.36	0.62	มาก
รวม	4.40	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่องการเรียนรู้เนื้อหาที่เข้าใจง่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.42$) ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน

ตารางที่ 4.8 ความพึงพอใจ เนื้อหาในสื่อเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

(n = 291 คน)

เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
1.แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.36	0.66	มาก
2.โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.30	0.65	มาก
3.ภาพพลิก เรื่องการป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.40	0.66	มาก
4.หนังสือ เรื่อง“สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.43	0.64	มาก
5.หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.23	0.72	มาก
6.หนังสือ เรื่อง การณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.31	0.68	มาก
7.นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.26	0.64	มาก
8.นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค	4.48	0.60	มาก
9.นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.49	0.63	มาก
10.นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้อ อาหารอย่างปลอดภัย	4.26	0.63	มาก
11.นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหาร และการรับประทานอาหาร	4.34	0.69	มาก
รวม	4.44	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.44$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.49$) ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน

ตารางที่ 4.9 ความพึงพอใจความน่าสนใจเนื้อหาในสื่อในการนำเสนอ

(n = 291 คน)

ความน่าสนใจในการนำเสนอ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
1.แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.35	0.69	มาก
2.โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.40	0.63	มาก
3.ภาพพลิก เรื่องการป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.32	0.71	มาก
4.หนังสือ เรื่อง“สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.37	0.66	มาก
5.หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.33	0.69	มาก
6.หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.36	0.67	มาก
7.นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.29	0.70	มาก
8.นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจาก เชื้อโรค	4.30	0.68	มาก
9.นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.44	0.63	มาก
10.นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้อ อาหารอย่างปลอดภัย	4.29	0.62	มาก
11.นิทรรศการ เรื่อง การปรุง อาหารและการรับประทานอาหาร	4.34	0.66	มาก
รวม	4.44	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง ความน่าสนใจในการนำเสนอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.44$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} =4.44$) ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน

ตารางที่ 4.10 ความพึงพอใจประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ

(n = 291 คน)

ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.40	0.70	มาก
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกัน โรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติ	4.40	0.63	มาก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.40	0.65	มาก
4. หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.45	0.64	มาก
5. หนังสือ เรื่อง เครื่องช่วยเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.40	0.71	มาก
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครื่องช่วยเยาวชน	4.38	0.68	มาก
7. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.31	0.74	มาก
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค	4.44	0.64	มาก
9. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.40	0.66	มาก
10. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.36	0.64	มาก
11. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.39	0.64	มาก
รวม	4.40	0.70	มาก

จากตารางที่ 4. 10 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.45$) ได้แก่ หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก

ตารางที่ 4.11 ความพึงพอใจภาษาที่ใช้ในสื่อเข้าใจง่าย

(n = 291 คน)

ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1.แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.38	0.67	มาก
2.โปสเตอร์ เรื่องการป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.40	0.64	มาก
3.ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.39	0.66	มาก
4.หนังสือ เรื่อง“สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.32	0.73	มาก
5.หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.27	0.65	มาก
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.32	0.73	มาก
7.นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.31	0.69	มาก
8.นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค	4.39	0.64	มาก
9.นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.26	0.76	มาก
10.นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.41	0.68	มาก
11.นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.31	0.69	มาก
รวม	4.40	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง ภาษาในสื่อเข้าใจง่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.41$) ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหารอย่างปลอดภัย

ตารางที่ 4.12 ความพึงพอใจความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ

(n = 291 คน)

ความสวยงามของรูปภาพ ที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.38	0.70	มาก
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.41	0.61	มาก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.35	0.71	มาก
4. หนังสือเรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.47	0.70	มาก
5. หนังสือ เรื่อง เครื่องช่วยเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.36	0.69	มาก
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรค ไข้หวัดนกสำหรับเครื่องช่วยเยาวชน	4.34	0.70	มาก
7. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.38	0.72	มาก
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค	4.36	0.66	มาก
9. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.26	0.76	มาก
10. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้อ อาหารอย่างปลอดภัย	4.33	0.62	มาก
11. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหาร และการรับประทานอาหาร	4.34	0.64	มาก
รวม	4.40	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.47$) ได้แก่ หนังสือเรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก

ตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจรูปภาพที่ใช้ในสื่อสอดคล้องกับเนื้อหา

รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับความ
	$\bar{x}$	มาตรฐาน S.D.	พึงพอใจ
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.35	0.67	มาก
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.34	0.63	มาก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.41	0.65	มาก
4. หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.33	0.73	มาก
5. หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.28	0.71	มาก
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.30	0.69	มาก
7. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.34	0.66	มาก
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาดปราศจาก เชื้อโรค	4.39	0.64	มาก
9. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน ที่ถูกต้อง	4.27	0.73	มาก
10. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.31	0.65	มาก
11. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.42	0.70	มาก
รวม	4.40	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.42$) ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร

ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจความเหมาะสมในการใช้สื่อของรูปภาพในสื่อ

ความเหมาะสมในการใช้สื่อของรูปภาพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1.แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.39	0.69	มาก
2.โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.30	0.70	มาก
3.ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.35	0.75	มาก
4.หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.27	0.76	มาก
5.หนังสือ เรื่อง เครื่องช่วยเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.45	0.70	มาก
6.หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครื่องช่วยเยาวชน	4.29	0.72	มาก
7.นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.29	0.72	มาก
8.นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค	4.42	0.69	มาก
9.นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.41	0.68	มาก
10.นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.31	0.67	มาก
11.นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.34	0.63	มาก
รวม	4.40	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง ความเหมาะสมในการใช้สื่อ
ของรูปภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมาก
ที่สุด ($\bar{x} = 4.45$) ได้แก่ หนังสือ เรื่อง เครื่องช่วยเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม

ตารางที่ 4.15 ความพึงพอใจขนาดของรูปภาพในสื่อ

(n = 291 คน)

ขนาดของรูปภาพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.32	0.63	มาก
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.21	0.66	มาก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.26	0.70	มาก
4. หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.20	0.70	มาก
5. หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.33	0.74	มาก
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.35	0.72	มาก
7. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.26	0.64	มาก
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาดปราศจาก เชื้อโรค	4.24	0.74	มาก
9. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.30	0.66	มาก
10. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหารอย่าง ปลอดภัย	4.21	0.67	มาก
11. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.30	0.61	มาก
รวม	4.27	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง ขนาดของรูปภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.27$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} =4.35$) ได้แก่ หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน

ตารางที่ 4.16 ความพึงพอใจปริมาณของรูปภาพในสื่อ

(n = 291 คน)

ปริมาณของรูปภาพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.29	0.70	มาก
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.21	0.71	มาก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.23	0.74	มาก
4. หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.20	0.73	มาก
5. หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.29	0.75	มาก
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.26	0.77	มาก
7. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.23	0.64	มาก
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาดปราศจาก เชื้อโรค	4.27	0.67	มาก
9. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.28	0.73	มาก
10. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.26	0.67	มาก
11. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.31	0.67	มาก
รวม	4.27	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง ปริมาณของรูปภาพ โดยรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.27$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.31$) ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร

ตารางที่ 4.17 ความพึงพอใจขนาดตัวอักษรในสื่อ

(n = 291 คน)

ขนาดของตัวอักษร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับความ
	$\bar{x}$	S.D.	พึงพอใจ
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.31	0.69	มาก
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.30	0.63	มาก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.28	0.64	มาก
4. หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.32	0.70	มาก
5. หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.23	0.70	มาก
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.40	0.69	มาก
7. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.28	0.67	มาก
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาดปราศจากเชื้อโรค	4.30	0.69	มาก
9. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.33	0.65	มาก
10. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.25	0.69	มาก
11. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.36	0.68	มาก
รวม	4.30	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง ขนาดของตัวอักษร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.30$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.40$) ได้แก่ หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน

ตารางที่ 4.18 ความพึงพอใจสี่ของตัวอักษรในสื่อ

สี่ของตัวอักษร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับความ
	$\bar{X}$	S.D.	พึงพอใจ
1.แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.32	0.63	มาก
2.โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.27	0.70	มาก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.21	0.70	มาก
4.หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.23	0.70	มาก
5.หนังสือ เรื่อง เครื่องช่วยเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.25	0.71	มาก
6.หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครื่องช่วยเยาวชน	4.38	0.71	มาก
7.นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.27	0.71	มาก
8.นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค	4.31	0.68	มาก
9.นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.34	0.65	มาก
10.นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.28	0.68	มาก
11.นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.30	0.74	มาก
รวม	4.30	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง สี่ของตัวอักษร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.30$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$) ได้แก่ หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนกสำหรับเครื่องช่วยเยาวชน

ตารางที่ 4.19 ความพึงพอใจรูปแบบของตัวอักษรในสื่อ

(n = 291 คน)

รูปแบบของตัวอักษร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.34	0.62	มาก
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.26	0.69	มาก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.19	0.74	มาก
4. หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.32	0.67	มาก
5. หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.30	0.75	มาก
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.29	0.69	มาก
7. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.27	0.72	มาก
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค	4.24	0.74	มาก
9. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.34	0.62	มาก
10. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.33	0.67	มาก
11. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.35	0.68	มาก
รวม	4.30	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง รูปแบบของตัวอักษร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.30$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.35$) ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร

ตารางที่ 4.20 ความพึงพอใจได้รับความรู้และความสนุกสนานจากการใช้สื่อ

(n = 291 คน)

ได้รับความรู้และความสนุกสนาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.42	0.69	มาก
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.46	0.69	มาก
3. ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.42	0.66	มาก
4. หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.42	0.65	มาก
5. หนังสือ เรื่อง เครื่องช่วยเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.51	0.74	มาก
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครื่องช่วยเยาวชน	4.47	0.59	มาก
7. นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.47	0.62	มาก
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาดปราศจาก เชื้อโรค	4.39	0.73	มาก
9. นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.48	0.65	มาก
10. นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.46	0.66	มาก
11. นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.42	0.72	มาก
รวม	4.45	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.20 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่องได้รับความรู้และความสนุกสนาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.45$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) ได้แก่ หนังสือ เรื่อง เครื่องช่วยเยาวชนป้องกันโรค ไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม

ตารางที่ 4.21 ความพึงพอใจจดจำได้นานจากการใช้สื่อ

(n = 291 คน)

จดจำได้นาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1.แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.36	0.66	มาก
2.โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.26	0.70	มาก
3.ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.31	0.71	มาก
4.หนังสือเรื่อง“สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.37	0.64	มาก
5.หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.46	0.71	มาก
6.หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.38	0.68	มาก
7.นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.40	0.68	มาก
8.นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค	4.42	0.62	มาก
9.นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.49	0.67	มาก
10.นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.37	0.69	มาก
11.นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.41	0.65	มาก
รวม	4.40	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.21 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง จดจำได้นาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.49$) ได้แก่ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน

ตารางที่ 4.22 ความพึงพอใจนำไปปฏิบัติได้จากการใช้สื่อ

(n = 291 คน)

นำไปปฏิบัติได้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1.แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.46	0.68	มาก
2.โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ด้วยสุขบัญญัติ	4.37	0.71	มาก
3.ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก	4.42	0.69	มาก
4.หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก	4.40	0.66	มาก
5.หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม	4.47	0.70	มาก
6.หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน	4.41	0.75	มาก
7.นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล	4.35	0.65	มาก
8.นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาดปราศจาก เชื้อโรค	4.38	0.66	มาก
9.นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน	4.37	0.66	มาก
10.นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร อย่างปลอดภัย	4.37	0.68	มาก
11.นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและ การรับประทานอาหาร	4.42	0.68	มาก
รวม	4.40	0.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.22 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่อง นำไปปฏิบัติได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.47$)) ได้แก่ หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. สื่อในฐานะกิจกรรมเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ เรื่อง โรคไข้หวัดนกและอนามัยส่วนบุคคล	4.55	0.65	มากที่สุด
2. สื่อในฐานะกิจกรรมเรียนรู้ที่ 2 มือสะอาด ปราศจากโรคและอาหารสุกสะอาด	4.50	0.58	มากที่สุด
3. สื่อในฐานะกิจกรรมเรียนรู้ที่ 3 สำนักต่อส่วนร่วม	4.54	0.62	มากที่สุด
4. สื่อทุกประเภทที่ใช้ในฐานะกิจกรรม	4.46	0.64	มาก
5. ปริมาณสื่อในฐานะกิจกรรม	4.43	0.70	มาก
6. ได้รับความรู้จากการใช้สื่อในฐานะกิจกรรม	4.49	0.64	มาก
7. สามารถศึกษาด้วยตนเองจากสื่อในฐานะกิจกรรม	4.56	0.62	มากที่สุด
รวม	4.60	0.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.23 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อในหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.60$)

เมื่อพิจารณารายข้อมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ จาก 7 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=4.56$) ได้แก่ สามารถศึกษาด้วยตนเองจากสื่อในฐานะกิจกรรม ที่เหลืออีก 3 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในแนวเดียวกัน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการศึกษา เรื่อง ความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และดำเนินการสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

1.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อคุณภาพของสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

1.3 การดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 และ เขต 2 ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 30 โรงเรียนๆ ละ 10 คน รวม 300 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และ เขต 2 ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 291 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เฉพาะเยาวชนใช้สื่อในการอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติทุกประเภทของสื่อ

1.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีทั้งหมด 4 ตอน จำนวน 232 ข้อ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิด เลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 11 ข้อ ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อ ด้านเนื้อหา ภาษา ตัวอักษร รูปภาพ ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อของสื่อทุกประเภทในหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 198 ข้อ ข้อเสนอแนะ จำนวน 11 ข้อ ตอนที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรมเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 7 ข้อ ข้อเสนอแนะ จำนวน 1 ข้อ ในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติมีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่จะสอบถาม ขั้นที่ 2 ศึกษา จากเอกสาร ตำรา เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม ขั้นที่ 3 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ขั้นที่ 4 สร้างแบบสอบถาม ขั้นที่ 5 ตรวจสอบคุณภาพ ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ ขั้นที่ 7 ทดลองใช้แบบสอบถาม และขั้นที่ 8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยการขอความร่วมมือ โดยส่งแบบสอบถามไปยัง 30 โรงเรียนที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ (1) ขอความร่วมมือด้วยการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการ โรงเรียน 30 โรงเรียน ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล โดยขอความร่วมมือให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม และ(2) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยัง 30 โรงเรียน จำนวน 291 ฉบับ ระหว่างวันที่ 14 กันยายน 2554 และเก็บแบบสอบถามวันที่ 28 กันยายน 2554

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กระทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นนักเรียนหญิง อายุ 17 ปี ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

2. ผลการวิจัยความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรม การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน มีความพึงพอใจมากกว่าสื่อประเภทอื่น

3. ผลการวิจัยความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในแต่ละคุณภาพของสื่อ พบว่า

1) ผลการวิจัยความพึงพอใจเนื้อหาในสื่อ พบว่า (1) ความชัดเจน ในการอธิบายเนื้อหาในสื่อ อยู่ในระดับมาก คือ แผ่นปลิวเรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน (2) การเรียงเนื้อหาในสื่อที่เข้าใจง่าย อยู่ในระดับมาก คือ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน (3) เนื้อหาในสื่อเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก คือ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน (4) ความน่าสนใจเนื้อหาในสื่อในการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก คือ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน และ (5) ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ อยู่ในระดับมาก คือ หนังสือเรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก

2) ผลการวิจัยของความพึงพอใจภาษาที่ใช้ในสื่อ พบว่า ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย อยู่ในระดับมาก คือ นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหารอย่างปลอดภัย

3) ผลการวิจัยของความพึงพอใจรูปภาพในสื่อ พบว่า (1) ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ อยู่ในระดับมาก คือ หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก (2) รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา อยู่ในระดับมาก คือ นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหาร และการรับประทานอาหาร (3) ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ อยู่ในระดับมาก คือ หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม (4) ขนาดของรูปภาพ อยู่ในระดับมาก คือ หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน และ (5) ปริมาณของรูปภาพ อยู่ในระดับมาก คือ นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร

4) ผลการวิจัยของความพึงพอใจตัวอักษรในสื่อ พบว่า (1) ขนาดของตัวอักษร อยู่ในระดับมาก คือ หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน (2) สีของตัวอักษร อยู่ในระดับมาก คือ หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน และ (3) รูปแบบของตัวอักษร อยู่ในระดับมาก คือ นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร

5) ผลการวิจัยของความพึงพอใจประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ

พบว่า (1) ได้รับความรู้และความสนุกสนาน อยู่ในระดับมาก คือ หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชน ป้องกันโรคไข้หวัดนก 4 พฤศจิกายน (2) จดจำได้นาน อยู่ในระดับมาก คือ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน และ (3) นำไปปฏิบัติได้ อยู่ในระดับมาก คือ หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชน ป้องกันโรคไข้หวัดนก 4 พฤศจิกายน

4. ผลการวิจัยของความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม อยู่ในระดับมาก
ในประเด็นสามารถศึกษาด้วยตนเองจากสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรม

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ นำประเด็นของการศึกษามาอภิปรายตามความมุ่งหมายของการค้นคว้า ดังนี้

2.1 อภิปรายผลความคิดเห็นในส่วนความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อ

2.1.1 ความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อ พบว่า นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก นิทรรศการมีความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ความน่าสนใจในการนำเสนอ รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา และจดจำได้นาน สอดคล้องกับ จันทรา มาศสุพงศ์ (2540:10) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะที่ดีของนิทรรศการ คือ การนำเสนอเลือกเนื้อหาส่วนที่สำคัญมานำเสนอ และต้องสื่อสารเรื่องราวให้เหมาะสมกับโอกาสและกลุ่มของผู้ชมโดยใช้เทคนิคในการนำเสนอข้อมูลเรื่องราวที่ให้ผู้ชมได้รับความรู้ และสอดคล้องกับ รัชชนก สวนสีดา (2547:135) ที่กล่าวว่า การใช้ภาพประกอบช่วยอธิบายเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดี รวดเร็ว และถูกต้องกว่าการไม่มีภาพประกอบ และง่ายต่อการจดจำ จะช่วยเน้นความทรงจำได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้พบว่า จากการสอบถามนักเรียน มีความพึงพอใจ นิทรรศการเรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน อยู่ในระดับมาก-มากที่สุด ซึ่งตรงกับการสอบถามความพึงพอใจในหัวข้ออื่น

2.1.2 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อ พบว่า ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหาในสื่อประเภทแผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก เนื้อหาสั้น กระชับ มีความชัดเจน จัดเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก อธิบายได้อย่างละเอียดเข้าใจง่าย และมีคำอธิบายของเนื้อหาได้รูปภาพ สอดคล้องกับ เอมอร อังสุรัตน์ (2533: 83) ที่สนับสนุนหลักเกณฑ์ในการสร้างแผ่นปลิวเพื่อเผยแพร่ ข้อมูล ข่าวสารโดยใช้เนื้อหาสั้นๆ กระตุ้นให้เกิดความ

เข้าใจและน่าสนใจ และสอดคล้องกับ โกลุุม สายใจ (2537:42) ที่กล่าวว่า แผ่นปลิว เป็นเอกสาร สิ่งพิมพ์ที่บรรจุข่าวสารหรือข้อเขียนที่มีรูปแบบการนำเสนอสาระข้อมูลไม่มีข้อจำกัดตายตัว

2.1.3 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด ในหัวข้อ สื่อสามารถศึกษได้ด้วยตนเอง เนื่องจาก อาจจะเป็นเพราะว่าเนื้อหาสาระในสื่อ เหมือนกับเนื้อหาที่วิทยากรบรรยาย จึงทำให้นักเรียนคิดว่าสื่อสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ทิพย์เกสร บุญอำไพ (2549:9-9) ที่กล่าวว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีความสำคัญต่อการศึกษาเพิ่ม ประสิทธิภาพการเรียนการสอน ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามความสะดวก ตามความพร้อม ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน และเป็นสื่อที่ให้ความรู้ผู้เรียนก่อนที่จะไปเรียน จากสื่อประเภทอื่นหรือกิจกรรมการเรียน ดังนั้น สื่อสิ่งพิมพ์จึงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำ กิจกรรมการเรียนการสอน

3. ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัย ความพึงพอใจของนักเรียนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อ ในหลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกัน โรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพของสื่อ

จากผลการวิจัย ได้ข้อเสนอแนะว่าคุณภาพของสื่อ ครอบคลุมใน 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเนื้อหาในสื่อ (2) ด้านภาษาในสื่อ (3) ด้านรูปภาพในสื่อ (4) ด้านตัวอักษรในสื่อ และ (5) ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ เพื่อให้ได้สื่อที่นำไปใช้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนี้

1) **ด้านเนื้อหาในสื่อ** ควรแก้ไขปรับปรุง ในเรื่อง (1) ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา ในนิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล ควรปรับเพิ่มเนื้อหาให้ความเข้าใจง่าย (2) การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย โดยเฉพาะในนิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหารอย่างปลอดภัย โดย จำแนกออกเป็นเนื้อหาของ การเลือกซื้ออาหาร การปรุงอาหาร และการรับประทาน อาหาร เพื่อ ใ้เข้าใจต่อความชัดเจน (3) เนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ปรับปรุงสื่อ หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม มีความยากง่ายเหมาะกับระดับ การศึกษาของผู้เข้ารับการอบรม (4) ความน่าสนใจในการนำเสนอ ในปริมาณรูปแบบของ นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหารอย่างปลอดภัย และ(5) ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ ควรเพิ่มเนื้อหาสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการป้องกัน โรคไข้หวัดนก

2) *ด้านภาษาในสื่อเข้าใจง่าย* ควรปรับปรุง นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน สั้น กระชับ

3) *ด้านรูปภาพในสื่อ* (1) ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ ควรปรับปรุง นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน ควรใช้ภาพที่มีองค์ประกอบครบสมบูรณ์ เพื่อให้ภาพ เกิดความสวยงาม และถ่ายทอดจินตนาการให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในการประกอบการอธิบายเนื้อหาในสื่อให้กระจ่างขึ้น (2) รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา ควรปรับปรุง นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน คือ การนำเสนอสอดคล้องกับเนื้อหา ดึงดูดความสนใจ สีสันในภาพ กระตุ้นให้เกิดความง่ายต่อการเรียนรู้และจดจำ (3) ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ ควรปรับปรุง หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก โดยใช้สีขาวดำ และสีสะท้อนในภาพ ตามความเป็นจริง (4) ขนาดของรูปภาพ ควรปรับปรุง หนังสือเรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก ควรมีการออกแบบการจัดวางขนาดของภาพให้เหมาะสม ทั้งภาพขนาดใหญ่ภาพเดียว เต็มหน้ากระดาษ ขนาดเล็กรองลงมา จนถึงภาพขนาดเล็ก ๆ จัดวางไว้ของหน้ากระดาษและ (5) ปริมาณของรูปภาพ ในหนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก ควรมีปริมาณของรูปภาพไม่มากและไม่น้อย ปริมาณของรูปภาพทำให้เห็นความเหมือนจริงได้ และให้รายละเอียดความเข้าใจแก่ผู้อ่าน เพิ่มประสิทธิภาพ ในการสื่อความหมาย ผู้อ่านใช้เวลาน้อย และเพิ่มความชัดเจนของเนื้อหาสาระได้มากยิ่งขึ้น

4) *ด้านตัวอักษรในสื่อ* (1) ขนาดของตัวอักษร ควรปรับปรุง หนังสือ เรื่อง เครื่องข่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม ดังนี้ ควรเลือกใช้ขนาดของตัวอักษรประมาณ 12-16 พอยต์ ถ้าเป็นตัวภาษาอังกฤษควรมี ขนาด 8-12 พอยต์ (2) สีของตัวอักษร ควรปรับปรุง ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก โดยใช้สีของตัวอักษรในการรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน และแยกกลุ่มเนื้อหาโดยใช้สีที่ต่างกันออกจากกัน และ (3) รูปแบบของตัวอักษร ควรปรับปรุง ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก เลือกใช้ตัวอักษร และรูปแบบที่ช่วยให้อ่านง่าย และอ่านออกมากกว่า และปัจจัยที่มีผลต่อความสบายตาในการอ่าน เช่น แบบตัวพิมพ์หรือแบบตัวอักษร ขนาดตัวอักษร น้ำหนักของตัวอักษร ความยาวบรรทัด ช่วงบรรทัด หรือระยะระหว่างบรรทัด

5) *ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ* (1) ได้รับความรู้และความสนุกสนาน นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาดปราศจากเชื้อโรค โดยปรับปรุงเนื้อหา ภาพ ตัวอักษร และสี เพื่อกระตุ้น และสร้างความสนใจ ให้เกิดความสนุกสนาน และไม่รู้สึกรำคาญ (2) จดจำได้นาน ควรปรับปรุง โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติ โดยเพิ่มสีสันในรูปภาพ และตัวอักษรในเนื้อหาใช้สีเป็นสื่อเล่าเรื่องราว ให้เกิดความรูสึกทางด้านอารมณ์และปรากฏการณ์ที่เป็น

จริง คึ่งคู่คี่สายตา และความสนใจ ทำให้ผู้อ่านจดจำได้นาน และ (3) นำไปปฏิบัติได้ นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล โดยปรับปรุงเนื้อหาที่นำไปใช้ในการดูแลตนเองในการป้องกันโรคไข้หวัดนก

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยคุณภาพของสื่อ ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ในเรื่อง รูปแบบการนำเสนอของสื่อ และรูปแบบของตัวอักษรในสื่อ ที่ได้รับการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา นาคสกุล (2554) “การใช้ภาษาในสื่อสิ่งพิมพ์” ค้นคืนเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2554 จาก http://www.royin.go.th/upload/246/FileUpload/1452_8573.pdf
- กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (2549) ผลการประเมิน โครงการดำเนินงานสุขศึกษา การป้องกันโรคไข้หวัดนกในภาวะวิกฤติ ปี 2549 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- _____ (2550) การประเมินสถานการณ์ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- _____ (2551) เอกสารสรุปผลการดำเนินงาน การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อสุขบัญญัติแห่งชาติ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กองสุขศึกษา
- _____ (2551) สุขบัญญัติแห่งชาติ พิมพ์ครั้งที่ 4 นนทบุรี โรงพิมพ์กองสุขศึกษา
- _____ (2553) รายงานผลการประเมินการดำเนิน “ค่ายเยาวชนป้องกันโรคไข้หวัดนก กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กองสุขศึกษา
- กรมวิชาการ (2544) คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาหนังสือ
- _____ (2546) คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาหนังสือ
- กองเกษตรสัมพันธ์ (2528) สรุปรายงานการสัมมนาสื่อสารเพื่อการพัฒนา กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการเกษตร
- โกสุม สายใจ (2537) การออกแบบนิเทศศิลป์ 3 กรุงเทพมหานคร สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- จันทร์ มาศสุพงศ์ (2540) “การจัดนิทรรศการ” ค้นคืนเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2554 จาก <http://www.akravit.blogth.com/61821/%BA%B7%B7%D5%E81-3.html>
- จรรยา เหนียนเฉลย (2546) เทคโนโลยีการศึกษา ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี
- ฉลอง บุญธรรมเจริญ (2531) “รายงานการวิจัยเรื่องสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเยาวชนชนบทในจังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2544) “สื่อการสอน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยที่ 8 หน้า 22 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2547) “สื่อการสอนระดับประถมศึกษา” พิมพ์ครั้งที่ 10 นนทบุรี:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- เจียรศิริ วิวิธศิริ (2545) “สภาพและการผลิตสื่อการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ณรงค์ สมพงษ์ (2535) สื่อเพื่องานส่งเสริมเผยแพร่ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ทิพย์เกสร บุญอำไพ (2549) “สื่อมวลชน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 8 หน้า 6-9 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และอำนาจ เดชชัยศรี (2545) เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร สำนักงานปฏิรูปการศึกษา
- นริษา นราศรี (2544) “การศึกษาความพึงพอใจของบทรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก” การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวรพิษณุโลก
- ประชิด ทิณบุตร (2539) การออกแบบกราฟิก กรุงเทพมหานคร โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์
- ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์ (2540) การออกแบบนิเทศศิลป์ 1 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์วิ.เจ.พรีนติ้งเปรื่อง กุมุท (2526) เทคนิคการจัดนิทรรศการ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- ผกามาศ ผจญแก้ว (2543) “สื่อกับการออกแบบทางการพิมพ์” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการออกแบบทางการพิมพ์ หน่วยที่ 7 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- พยุศักดิ์ นามวรรณ (2537) “ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่สืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน ในสถานีตำรวจภูธร จังหวัดขอนแก่น” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์ (2544) เทคนิคการออกแบบงานกราฟิก กรุงเทพมหานคร ซีเอ็ดดูเคชั่น
- ภนิดา ชัยปัญญา (2542) “ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อกิจกรรมนาสวนผสมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของจังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- รัชชนก สวนลีดา (2547) *การออกแบบและผลิตสื่อสิ่งพิมพ์* คณะวิทยาการจัดการ สถาบัน
ราชภัฏเทพสตรี ค้นคืนเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2554 จาก <http://www.library.tru.ac.th/ttpdf/b48424/b48424.html>
- ราชบัณฑิตยสถาน (2542) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์
- วัฒน์ จูฑะวิภาต (2527) *การออกแบบ* กรุงเทพมหานคร สारมวลดชน
- วัลลภ สวัสดิวัลลภ (2535) *หนังสือและการพิมพ์* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา
- วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2554) “การประเมินสื่อการสอน” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* หน่วยที่ 7 หน้า 6 พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- วิบูล จันท์เยี่ยม (2546) *หลักการออกแบบศิลปกรรม* ลพบุรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏเทพสตรี
- วิรัช ลภีรัตนกุล (2549) *การประชาสัมพันธ์* พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์ (2528) *ความเข้าใจในศิลปะ* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- วิวรรณ จันท์เทพ (2545) *เทคโนโลยีการศึกษา* ราชบุรี สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- สุนิตย์ เย็นสบาย (2543) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- สิทธิ์ ชีรสรณ์ (2552) *การสื่อสารทางการตลาด* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- สมพร จารุณี (2538) *คู่มือการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก* กรุงเทพมหานคร
สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- _____ (2520) *การจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร หนังสือ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- สมศักดิ์ คงเที่ยงและอัญชลี โพธิ์ทอง (2542) *การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*
ภาควิชาการบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- อเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดมพัฒน์กิจ (2548) *จิตวิทยาบริการ* กรุงเทพมหานคร
เพลส แอนด์ ดีไซน์

อารี สุทธิพันธุ์ (2521) *การออกแบบ* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
 อมรรัตน์ เชาวลิท (2541) “ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตต่อระบบการจัดการ
 บริหารสารนิเทศของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกริก” ปรินญาณิพนธ์การศึกษา
 มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 เอมอร อังสุรัตน์ (2533) “การติดต่อสื่อสารทางการเกษตร” ใน *เอกสารประกอบการสอนวิชา
 ส่งเสริม 451* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Ballinger, Raymond A. (1960). *Layuot and Graphic Design*. New York: Van Nostrand Reinhold.

Dale E. (1969). *Audiovisual Methods in Teaching*, New York: Dryden Press.

Good, (1973). *C. V. Dictionary of education* . New York: McGraw-Hill Book. Good, c. V. (Ed.).

(1973). *Dictionary of education (3rded.)*. New York: McGraw-Hill.

John W. Best and James V. Kahn (1986). *Research in education*. Boston : Allyn and Bacon.

Lafferty, Peter and Rowe,Julain.(1995). *The Hutchison Dictionary of Science* 2nd ed

Oxford,:Gerat Britain Helicon.

Wong, Wucius. (1972). *Printciple of Two-Dimensional Design*. New York: Van Nostrand

Reinhold.

Wolman, B. B. (1973). *Dictionary of behavioral science* 1st ed. New York: Van Norstrand.

hitt://reg.ksu.ac.th. ค้นคืนเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2554

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ นวลเสนาห์ เชิดชูธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินผล
ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ระดับ 9
ศูนย์วิชาการประเมินผล
สำนักทะเบียนและวัดผล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. นางชลธิรา ชั่งจิตต์วิสุทธิ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา
ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
กระทรวงสาธารณสุข
3. นางดวงมัลย์ สัมมาวิภาวิกุล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา
ตำแหน่งนักวิชาการโสตทัศนศึกษาชำนาญการพิเศษ
กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
กระทรวงสาธารณสุข

ภาคผนวก ข

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม

แบบประเมินแบบสอบถาม

เรื่อง ความพึงพอใจของชาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรม
การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ

คำชี้แจง

1. แบบประเมิน มี 2 ขั้นตอน

ตอนที่ 1. คุณภาพของแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ข้อเสนอแนะของการประเมินแบบสอบถาม

2. โปรดกาเครื่องหมาย (/) ในระดับความต้องการประเมินของท่าน

ตอนที่ 1. คุณภาพของแบบสอบถาม

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
1. ข้อคำถามสอดคล้องกับประเภทของสื่อ		✓			
2. ข้อคำถามมีความชัดเจน		✓			
3. ข้อคำถามใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย		✓			
4. ข้อคำถามมีความสั้นกระชับรัด		✓			
5. ข้อคำถามมีความสัมพันธ์กับหัวเรื่อง		✓			
6. ปริมาณของจำนวนข้อคำถามมีความเหมาะสม		✓			

ตอนที่ 2. ข้อเสนอแนะของการประเมิน

ข้อเสนอแนะ

มีปริมาณสื่อที่น้อยเกินไป

โดยภาพรวมคุณภาพของแบบสอบถามอยู่ในระดับใด

( ) ดีมาก (✓) ดี ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยมาก

ลงชื่อ พว/ยพ ๐๖ ผู้ประเมิน

(รองศาสตราจารย์นวลฉวี วงศ์เชิดธรรม)

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดและประเมินผล

แบบประเมินแบบสอบถาม

เรื่อง ความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อในหลักสูตรการฝึกอบรม
การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขภาพจิตแห่งชาติ

คำชี้แจง

1. แบบประเมิน นี้ 2 ขั้นตอน

ตอนที่ 1. คุณภาพของแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ข้อเสนอแนะของการประเมินแบบสอบถาม

2. โปรดกาเครื่องหมาย (/) ในระดับความต้องการประเมินของท่าน

ตอนที่ 1. คุณภาพของแบบสอบถาม

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
1. ข้อคำถามสอดคล้องกับประเภทของสื่อ		✓			
2. ข้อคำถามมีความชัดเจน		✓			
3. ข้อคำถามใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย		✓			
4. ข้อคำถามมีความสั้นกระชับรัดกุม		✓			
5. ข้อคำถามมีความสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่อง		✓			
6. ปริมาณของจำนวนข้อคำถามมีความเหมาะสม		✓			

ตอนที่ 2. ข้อเสนอแนะของการประเมิน

ข้อเสนอแนะ

โดยภาพรวมคุณภาพของแบบสอบถามอยู่ในระดับใด

( ) ดีมาก (✓) ดี ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยมาก

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางชณิรา ชิงจิตวิสุทธิ)

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา

แบบประเมินแบบสอบถาม

เรื่อง ความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่ออิเล็กทรอนิกส์การฝึกอบรม
การป้องกันโรคใช้ชีวิตนอกล่วงสุขบัญญัติแห่งชาติ

ทำขึ้นเมื่อ

1. แบบประเมิน มี 2 ชั้นตอน

ตอนที่ 1. คุณภาพของแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ข้อเสนอแนะของการประเมินแบบสอบถาม

2. โปรดกาเครื่องหมาย (/) ในระดับความต้องการประเมินของท่าน

ตอนที่ 1. คุณภาพของแบบสอบถาม

รายการประเมิน		ระดับคุณภาพ				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
1.	ข้อคำถามสอดคล้องกับประเภทของสื่อ		/			
2.	ข้อคำถามมีความชัดเจน		/			
3.	ข้อคำถามใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย		/			
4.	ข้อคำถามมีความสั้นกระชับรัดกุม		/			
5.	ข้อคำถามมีความสัมพันธ์กับหัวเรื่อง		/			
6.	ปริมาณของจำนวนข้อคำถามมีความเหมาะสม		/			

ตอนที่ 2. ข้อเสนอแนะของการประเมิน

ข้อเสนอแนะ

โดยภาพรวมคุณภาพของแบบสอบถามอยู่ในระดับใด

( ) ดีมาก (/) ดี ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยมาก

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(นางดวงภาณี สัมมาวิภาวิฑูต)

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

**แบบสอบถามความพึงพอใจของเยาวชนในสถานศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อใน
หลักสูตรการฝึกอบรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติแห่งชาติ**

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน 13 หน้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อ

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม

กรุณาเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความ และเติมข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับชั้น
( ) มัธยมศึกษาปีที่ 1 ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 2 ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 3
( ) มัธยมศึกษาปีที่ 4 ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 5 ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 6
4. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
( ) เขต 1 ( ) เขต 2

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อประเภทของสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม

ประเภทสื่อ	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน					
2. โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกัน โรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติ					
3. ภาพพอลิคา เรื่อง การป้องกัน โรคไข้หวัดนก					
4. หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรคไข้หวัดนก					
5. หนังสือ เรื่อง เครือข่ายเยาวชนป้องกัน โรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม					
6. หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกัน โรคไข้หวัดนกสำหรับ เครือข่ายเยาวชน					

ประเภทสื่อ	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.นิทรรศการ เรื่อง อนามัยส่วนบุคคล					
8. นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาดปราศจากเชื้อโรค					
9.นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน					
10.นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหารอย่างปลอดภัย					
11.นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร					

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพสื่อ

3.1 ฐานการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ เรื่องโรคไข้หวัดนกและอนามัยส่วนบุคคล

3.1.1 ประเภทสื่อ โปสเตอร์ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนก

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1.ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					
รูปภาพ ในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

.....

3.1.2 ประเภทสื่อ ภาพพลิก เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยสุขบัญญัติ

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1. ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
รูปภาพ ในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

.....

3.1.3 ประเภทสื่อ นิตรศการ เรื่อง การอนามัยส่วนบุคคล

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1. ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					
รูปภาพในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

3.1.4 ประเภทสื่อ หนังสือ เรื่อง “สิ่งที่ประชาชนควรรู้” โรค ไข้หวัดนก

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1. ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					
รูปภาพในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

3.2 ฐานการเรียนรู้ที่ 2 มีสะอาดปราศจากโรค และอาหารสุก สะอาด

3.2.1 ประเภทสื่อ แผ่นปลิว เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1. ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					
รูปภาพ ในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

.....

3.2.2 ประเภทสื่อ นิทรรศการ เรื่อง มือสะอาด ปราศจากเชื้อโรค

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1. ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					
รูปภาพในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

.....

3.2.3 ประเภทสื่อ นิทรรศการ เรื่อง การล้างมือ 7 ขั้นตอน

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1. ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					
รูปภาพ ในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					

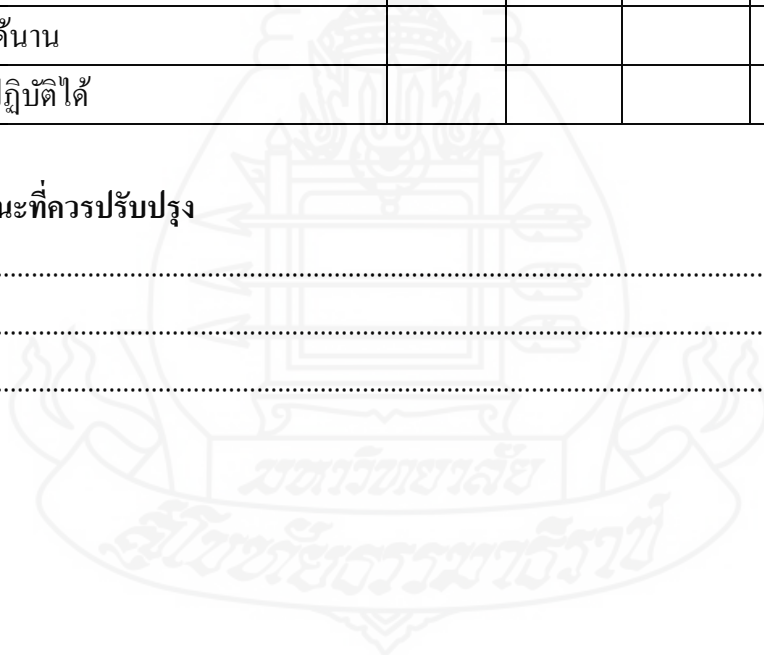
หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

.....

3.2.4 ประเภทสื่อ นิทรรศการ เรื่อง การเลือกซื้ออาหารอย่างปลอดภัย

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1. ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					
รูปภาพในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

3.2.5 ประเภทสื่อ นิทรรศการ เรื่อง การปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1. ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					
รูปภาพในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

3.3 ฐานการเรียนรู้ที่ 3 สำนักต่อส่วนร่วม

3.3.1 ประเภทสื่อ หนังสือ เรื่อง การรณรงค์และป้องกันโรคไข้หวัดนกสำหรับเครือข่ายเยาวชน

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1. ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					
รูปภาพในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

.....

3.3.2 ประเภทสื่อ หนังสือ เรื่อง เครื่องถ่ายเยาชนป้องกันโรคไข้หวัดนก 4 พฤติกรรม

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาในสื่อ					
1. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4. ความน่าสนใจในการนำเสนอ					
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาในสื่อ					
ภาษาในสื่อ					
1. ภาษาในสื่อเข้าใจง่าย					
รูปภาพในสื่อ					
1. ความสวยงามของรูปภาพที่ประกอบเนื้อหาในสื่อ					
2. รูปภาพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมในการใช้สีของรูปภาพ					
4. ขนาดของรูปภาพ					
5. ปริมาณของรูปภาพ					
ตัวอักษรในสื่อ					
1. ขนาดของตัวอักษร					
2. สีของตัวอักษร					
3. รูปแบบของตัวอักษร					

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ					
1. ได้รับความรู้และความสนุกสนาน					
2. จดจำได้นาน					
3. นำไปปฏิบัติได้					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม

หัวข้อประเมิน	ระดับของความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.1 ท่านมีความพึงพอใจต่อสื่อในฐานกิจกรรมเรียนรู้ในหลักสูตรการฝึกอบรม					
4.1.1 สื่อในฐานกิจกรรมเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ เรื่องโรคไข้หวัดนกและอนามัยส่วนบุคคล					
4.1.2 สื่อในฐานกิจกรรมเรียนรู้ที่ 2 มีสะอาดปราศจากโรคและอาหารสุก สะอาด ปราศจากโรค					
4.1.3 สื่อในฐานกิจกรรมเรียนรู้ที่ 3 สำนึกต่อส่วนร่วม					
4.2 ท่านพึงพอใจกับการใช้สื่อทุกประเภทในฐานกิจกรรม					
4.3 ท่านพึงพอใจกับปริมาณสื่อในฐานกิจกรรม					
4.4 ท่านได้รับความรู้จากการใช้สื่อในฐานกิจกรรม					
4.5 ท่านสามารถศึกษาด้วยตนเองจากสื่อในฐานกิจกรรม					

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง

.....

.....

.....

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางศิริวรรณ ตีทขาว
วัน เดือน ปี	26 ธันวาคม 2506
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัด อุทัยธานี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต(การจัดการทั่วไปแขนงวิชาการบัญชี) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
สถานที่ทำงาน	กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
ตำแหน่ง	นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการ

